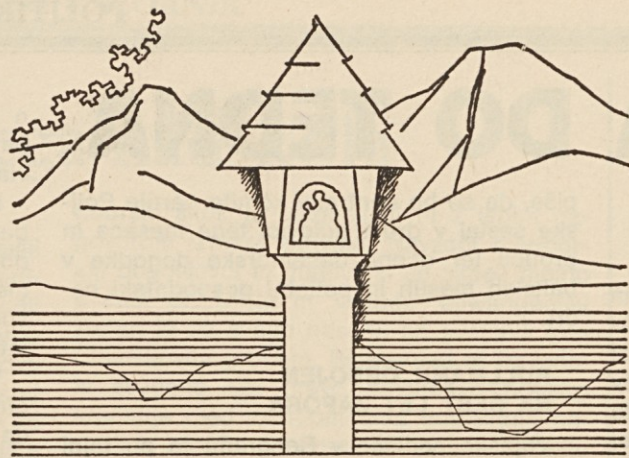

NAS TEDNIK

KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXIII. / ŠTEVILKA 3

CELOVEC, DNE 14. JANUARJA 1971

CENA 2.50 ŠILINGA

Kje so meje nacionalizma?

Verjetno nam tisti obiskovalec Koroške iz tujine, ki bi mu povedali, da namerava neka koroška občina, ki bi morala po svoji vlogi v plebiscitnem času biti posredovalka med obema narodnostnima skupnostima na Koroškem, preimenovati cesto x v Adolf-Hitler-Straße in ulico y v Göring-Weg, tega nikakor ne bi mogel verjeti. In vendar tisto, kar se je zgodilo pri zadnji seji občinskega sveta v Velikovcu, nikakor ni tako zelo oddaljeno od take gorostasne predstave.

Potem ko je občinski svet (v katerem je 10 socialistov poleg 6 pristašev ljudske stranke in enega FPÖ-jevca) soglasno sklenil, da bodo poimenovali tri ceste po možeh, ki so pridobili zasluge v obrambnih bojih in v poznejši dobi koroške zgodovine (Cherman Miles, dr. Hans Steinacher, Ferdinand Wedenig), je vodja socialistične frakcije občinski odbornik Meinhard Giendl predlagal, da bi občina počastila tudi Maier-Kaibitscha. Poprej je še ÖVP-podžupan Volantschnigg naglasil, da bi bilo treba počastiti Vinzenza Schumyja.

Vinzenz Schumy je bil večletni koroški deželni glavar in je v svoji knjigi »Kampf um Kärntens Einheit und Freiheit« (Celovec, 1950) na strani 316 odkrito priznal, da je obljuba koroškega deželnega zbora iz leta 1920, da bo Koroška v bodoče varovala svojstvenost koroških Slovencev, bistveno sopsrpevala, da je bil plebiscit odločen v prid Avstrije. Dobesedno pravi: »Ta izjava je imela za koroško stvar učinek, ki ga ne gre podcenjevati.«

Medtem ko bi koroški Slovenci mogli nekako razumeti, da se občina odloči za počastitev Schumyja poleg zgoraj imenovanih osebnosti, nam je Giendl predlog naravnost nepojmljiv.

Kako zmore — zdaj in tu, v demokratičnih okoliščinah — demokratično izvoljeni mandatari priti na dan s tako mislijo? In kako to, da nihče od oslatih 16 odbornikov tega predloga ni takoj zavrnil? Kako to, da je župan še obljubil, da se bo o tem predlogu govorilo pri naslednji seji mestnega sveta?

Maier-Kaibitsch je bil leta 1947 obsojen kot vojni zločinec in glavni krivec izseljevanja koroških Slovencev na dosmrtno ječo, vendar je pozneje pomiloščen umrl v svobodi. Že davno pred 2. svetovno vojno je Maier-Kaibitsch zahteval germanizacijo koroških Slovencev.

Vendar se nam pa niti ne zdi tako važno dejstvo, da se je to zgodilo prav za zaključek plebiscitnega spominskega leta, ampak okoliščine, ki take izjave sploh omogočajo.

Koroški deželni glavar je nekaj dni nato, ko je postal to dejstvo znano iz poročila celovške »Kleine Zeitung«, v posebni spomenici velikovške mandatarije opozoril na možne konsekvence takega predloga in jih pozval, naj se zavedajo svoje odgovornosti.

Stvar lahko sučeš kakorkoli že: dejstvo ostane, da je prav 50. obletnica plebiscita, ki naj bi prinesla deželi mir in spravo, unesla toliko nemira, da bo morala dežela o tem resno razmišljati.

Kakor lani, bosta tudi letos oba maturitetna razreda pripravila

gimnazijski ples

Prireditev bo v petek, dne 22. januarja 1971, ob 20. uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu. Za glasbo bosta skrbela dva ansambila.

Za številni obisk se priporočata oba maturitetna razreda.

Državno pravdnništvo zavrnilo tožbo slovenskih študentov

Ovadbó, ki so jo vložili trije slovenski študentje na Dunaju proti izdajatelju in odgovornemu uredniku »Ruf der Heimat«, periodičnega lista koroškega Heimatdiensta, zaradi hujskanja k narodni mržnji, je avstrijsko pravdnništvo zavrnilo.

Kot je znano, je »Ruf der Heimat« objavil stališče Heimatdiensta v svoji oktobrski številki 14, 1970, »po katerem bo zgodovina na Koroškem začrtala dokončno mejo med obema narodoma šele takrat, ko eden izmed njiju ne bo več obstojal.«

V kampanjo proti koroškim Slovencev se je vključila še Delovna skupnost zvez akademikov Svobodnjaške stranke (FPÖ) na Dunaju, v Spodnji Avstriji in na Gradiščanskem. Zveza akademikov stoji na stališču, da je treba na nekdanjem plebiscitnem področju določiti številčno moč manjšine, to

se pravi z drugimi besedami, da gre tu za ugotavljanje slovenske koroške narodne skupnosti. Tako se bo enkrat za vselej videlo, koliko koroških Slovencev ima po letu 1945 avstrijsko državljanstvo.

Čudimo se, da se oblasti, zlasti pa še avstrijsko državno pravdnništvo, izgovarjajo, češ, saj ni bilo tako mišljeno, ko pa je iz članka »Ruf der Heimat« jasno razbrati, kaj je končni cilj nemškega sodeželana na Koroškem, ta pa je genocid enega naroda, v tem primeru slovenskega.

Zopet enkrat se je v vsej jasnosti pokazalo prastaro pravilo: »Kdor ima moč in vso oblast v rokah, lahko dela in se poigrava s šibkejšim kakor hoče, pa čeprav ima slednji še tako jasne etično-moralne dokaze v svojih rokah.«

Maier-Kaibitsch in njegovi

Vest je bila na prvi pogled kot ena izmed številnih drugih, ki jih je rodilo leto 1970 v svojih hudih porodnih krčih. Izgledalo je, kot da so že minili porodni krči. Pa smo zvedeli konec zadnjega leta za novico, ki je morala zadeti kot nož v srce vsakega protinacističnega, svobodoljubnega prebivalca naše domovine. Velikovski občinski svet je sklenil postaviti spominsko ploščo nacističnemu krvniku, izseljevalcu koroških Slovencev, vojnemu zločincu Maier-Kaibitschu.

Pred dnevi je objavila velikovška občina naslednje sporočilo: Velikovec je počastil zaslužne može. Pri občinski seji 29. oktobra 1970 so soglasno sklenili, da bi poimenovali tri ceste po možeh, ki so si pridobili velike zasluge za Koroško: bivši deželni glavar Ferdinand Wedenig, doktor Hans Steinacher in polkovnik Sherman Miles.

Pobude, ki so se pojavile po tem sklepu, in prošnje, ki so prišle od privatne strani, naj bi poimenovali še druge ceste, je predal župan Martin Hosp v obravnavo mestnemu svetu. Mestni svet je ugotovil v svoji seji, ki jo je imel medtem, da ne bo predložil občinskemu svetu v sklepanje razen imenovanih nobenih drugih oseb za počastitev v zvezi z ljudskim glasovanjem. Zasluge ministra v. p. dr. Vinzenza Schumyja za mesto in okraj naj se počastijo ob drugi priložnosti.

Deželni glavar Hans Sima se je seveda tudi razhudil ob novici, da namerava velikovška občina počastiti velikega sina domovine, Maier-Kaibitscha. Takoj je stopil v stik z velikovškimi občinskimi očeti ter jih opozoril na politične posledice takega sklepa. To bi tudi škodovalo politiki pomirjevanja v deželi. Pozval je občinsko zastopstvo, naj se zaveda svoje odgovornosti in naj s svojim zadržanjem ne nasprotuje interesom koroške dežele.

Čudna je samo ugotovitev velikovške občine: Predlog za poimenovanje naj bi prišel od privatne strani. Sprožil ga je trenutno socialistični mandatari Giendl, ki je hkrati vodja socialistične frakcije (10 odbornikov, ÖVP 6, FPÖ 1). Nobenega negotovanja pri obeh drugih strankah, nobenih pomislekov, nobenega ogorčenja. Naj se nihče ne izgovarja na Giendla. Župan je predal predlog mestnemu svetu v obravnavo. Zares, evropska občina. Nič manj pa ni čudna ugotovitev deželnega glavarja, češ, kaj takega bi škodovalo politiki pomirjevanja v deželi, bi nasprotovalo interesom dežele Koroške. Vprašati se je treba, od kod ta duhovna gniloba, da se samo 25 let

po osvoboditvi naše domovine izpod nacističnega jarma pojavljajo predlogi, naj bi počastili zločince. Kaj bo porekel demokratični, protinacistični svet na te pojave na Koroškem? Kako pa je z našo denacifikacijo? Ali smo res pribežališče nacistov?

Steinacher, Schumy, Maier-Kaibitsch so tri osebe, ki so igrale zraven drugih svojo pošastno vlogo v Kärntner Heimatdienstu (poznejšem Heimatbundu, zdaj zopet Heimatdienstu).

Maier-Kaibitsch je obsodil celovški senat graškega ljudskega sodišča 31. oktobra 1947 na dosmrtno ječo. Čez nekaj let so ga izpustili, po smrti so mu posvetili nekateri glasni koroški glasovi besede priznanja in zahvale.

Celovški senat je obsodil tega nacističnega rablja v treh točkah: kot izseljevalca koroških Slovencev v letih 1942—1945, kot SS-Standartenführerja, ter kot nacističnega ilegalca v letih 1933 do 1938.

Maier-Kaibitsch je bil 17 let poslovodja koroškega Heimatdiensta in Heimatbunda. Ob sodelovanju drugih somišljenikov (eden od njih je bil dr. Hans Steinacher, medtem

(Nadaljevanje na 8. strani)

Kako to, gospod zunanji minister?

Pred dnevi je avstrijska televizija v večernih poročilih Čas v sliki prikazala problematiko okoli slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, ki je posebno v zadnjih tednih stala v središču pozornosti. Poleg avstrijskega zunanjega ministra, koroškega deželnega glavarja in predsednika Izvršnega sveta Slovenije so spregovorili tudi predstavniki obeh osrednjih organizacij in zastopnik Kärntner Heimatdiensta. Kar nas pa je ob vsem tem najbolj čudilo, je bila izjava avstrijskega zunanjega ministra dr. Rudolfa Kirchschrägerja, ki je dejal, da bomo dobili (!) koroški Slovenci svojo gimnazijo in da gre taka gimnazija preko tega, kar je Avstrija dolžna dati po členu 7 državne pogodbe. Slovenska gimnazija kot dobrohotno darilo! To je vsekakor nov ton iz ust vladnega predstavnika, kajti doslej smo taka stališča slišali samo pri nemško-nacionalni FPÖ in pri Kärntner Heimatdienstu. Ali gospod zunanji minister ne pozna člena 7 Avstrijske državne pogodbe, ki čisto jasno določa, da imamo koroški Slovenci pravico do ustreznega števila lastnih srednjih šol? Tam je torej govora celo v množini. Ali slovenska gimnazija ni doslej dokazala, da zna živeti in da je potrebna?

Na vprašanje, ali je člen 7 državne pogodbe izpolnjen, je gospod zunanji minister dejal, da je izpolnjen do tiste mere, ki je zagotovila mirno sožitje. Tudi to stališče se nam zdi rahlo čudno, kajti dejstvo, da koroški Slovenci ne uporabljamo dinamita kot južni Tirolci, ne more biti merilo za uresničitev ali ne-uresničitev mednarodno prevzetih obveznosti.

Hans Steinacher - umrl

V starosti 78 let je v nedeljo umrl v Celovcu bivši generalni konzul dr. Hans Steinacher.

Rodil se je 1892 v Kreuthu pri Bleibergu kot sin rudarske družine. Študiral je za učitelja. Iz prve svetovne vojne se je vrnil kot poročnik z zlato medaljo za hrabrost. V plebiscitni dobi je bil eden najbolj gorečih vodij obrambnega boja za Koroško. Po 1. svetovni vojni je študiral državnoznanstvo in je postal vodja Narodne zveze za nemštvo v tujini. V drugi republiki je bil od leta 1952 do 1958 avstrijski generalni konzul v Milanu.

STALIŠČE MAIER-KAIBITSCHA DO KOROŠKE

„Nemški boj Koroške“ (Kärntens deutscher Kampf)

V začetku ugotavlja, da so vdrlí Germani na Koroško v 6. stoletju in da je Koroška od 976 naprej samostojna nemška kneževina.

„Ko je razpadla fronta konec leta 1918, ko so zapustile fronto tujejezične čete razpadajoče habsburške monarhije, da bi pomagale ustanoviti svoje narodne države večinoma na škodo Nemcev, se je dvignil v Benečiji samotno z nemško-avstrijskimi regimenti koroški infanterijski regiment št. 7 in se pripravil kljubujoč usodi še enkrat k zmagovalnemu naskoku, h kateremu se je nagnila zadnjič po slavni zgodovini v bojih razdrapana khevenhüllerska zastava. Ta zadnji boj in zadnji pohod ni šel za c. k. monarhijo, bil je nastop za Nemčijo.

Vdrlí so, izkoriščajoč zmedo in razpad, z utemeljitvijo, da hočejo osvoboditi slovenski narod na Koroškem. Ta narod pa se sam nikakor ni hotel zmeniti za to, kajti večji del vindišarsko govorečih Korošcev se čuti in je nemški in se je postavil v bran proti nenaprošenim osvoboditeljem.

Vsi so vedeli, da se v tem boju ni odločila samo usoda domovine, ampak da je bil to boj za nemško zemljo, za nemško obmejstvo, da je bil boj za Nemčijo.

Vselej je mislila Koroška nemško. Vsa njena ljubezen, njeno upanje in njene skrbi so bile posvečene Nemčiji. Skozi leta po ljudskem glasovanju sta donela dalje skozi vso deželo klic in opomin: „Stražite na najbolj južni meji Nemčije! Ostanite močni in vztrajajte, kajti Karavanke niso mejno gorovje Avstrije, temveč mejno gorovje nemške očetnjave.“

In Koroška je javila kot prva dežela prevzem oblasti marca 1938. Ko je prišel führer, ni bilo srečnejše in tudi ne bolj ponosne dežele (Gau). Naj pride karkoli, na vekomaj živi na Koroškem duh 10. oktobra in zmerom bo ostal Korošec, srčen, pogumen in zvest' (mutig, tapfer und treu) za führerja in rajh.

To izrekamo v spominu na 10. oktober 1920.“ („Kärntner Grenzruf“, 1940)

OD TEDNA DO TEDNA

1971: „MEDNARODNO LETO ZA BOJ PROTI RASIZMU IN RASNI DISKRIMINACIJI“

Novi ravnatelj Organizacije za prehrano in kmetijstvo (FAO) Boerma je naslovil poslanico na vse narode, v kateri se je skliceval predvsem na resolucijo Združenih narodov od 11. decembra 1969, s katero je bilo leto 1971 določeno kot „mednarodno leto za boj proti rasizmu in rasnim diskriminacijam“. Ravnatelj Boerma je poudaril, da je rasna delitev med ljudmi najbolj ogabna in absurdna, ker se naslanja na rasno diskriminacijo. „Trditi, da je moški, ženska ali otrok manj vreden od drugega človeka zgolj iz tega, ker je njegova koža drugačne barve ali pa ima drugačne etnične značilnosti, je lahko samo znak zmešane pameti. Izvajati represivne ukrepe na teh osnovah je brez dvoma kriminalno. FAO odločno podpira pobudo glavne skupščine Združenih narodov, da se loči leto 1971 za „mednarodno leto za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji“, ne samo zaradi tega, ker je FAO del Združenih narodov, marveč tudi zaradi dejstva, ker rasna diskriminacija predstavlja silo, ki hudo zavirajo dosego ciljev, za katere se bojuje organizacija“.

„Nadaljevat z rasno diskriminacijo — nadaljuje poslanica — predstavlja grožnjo za mir in žrtve diskriminacije, ki ne bodo več dolgo časa prenašale tega manjvrednega stanja. „Ker je osnovni smoter organizacije FAO zmanjšati napetost in prispevati k ohranitvi miru — zaključuje ravnatelj FAO — se mi pridružujemo vsem, ki zahtevajo, da je treba napraviti konec nevzdržni perverzosti rasizma in rasne diskriminacije“.

GIEREK IN JAROSZEWICZ O OBISKU V MOSKVI

V Varšavi se je sestal politični urad poljske partije. Vodja partije Gierek in predsednik vlade Jaroszewicz sta poročala o sestanku, ki sta ga imela v Moskvi z Brežnjevom in Kosiginom. Kot poroča poljska tiskovna agencija, je politični urad partije z zadovoljstvom vzel na znanje rezultate srečanja, ki se je vršilo v duhu medsebojnega razumevanja in iskrenega prijateljstva. Politični urad je ugotovil, da bo to srečanje služilo nadaljnjemu utrjevanju mednarodnih vezi med obema partijama in bratskemu političnemu, gospodarskemu in znanstvenotehničnemu sodelovanju med Poljsko in Sovjetsko zvezo.

Politični urad je tudi proučil načrt vladnega odloka za stabilizacijo cen živil in razpravljal o nekaterih vprašanih glede nadaljnjih odnosov med Poljsko in Zahodno Nemčijo na osnovi sporazuma, ki je bil podpisan 7. decembra lani v Varšavi.

Glasilu poljske partije „Trybuna Ludu“

piše, da se bo centralni komite partije Poljske sestal v drugi polovici tega meseca in proučil ter ocenil decembrske dogodke v baltskih mestih in petletni gospodarski načrt.

RULLMANN OBSOJEN NA ŠEST LET ZAPORA

Vojaško sodišče v Beogradu je po tajni razpravi, ki je z enajstimi prekinitvami trajala nenehoma od 28. septembra lani, obsodilo zaradi vohunstva zahodnonemškega državljanja, dopisnika hamburškega lista „Spiegel“ Hansa Petra Rullmanna na šest let strogega zavora, Jovana Trkuljo, tehničnega risarja in Hilmija Tacija, bivšega dopisnika prištinske „Rilindžije“, na pet in pol leta strogega zavora. Sodišče je ugotovilo, da je Rullmann prejemal od Trkulje in Tacija od 1968. do marca 1970. leta, zaupno in strogo zaupno gradivo, med drugim tudi podatke o jugoslovanski armadi. Neke podatke, ki jih je dobil od Tacija in Trkulje je Rullmann posredoval dvema zastopnikoma neke tuje države. Branilci obtoženih, bivši častniki pravne službe vojske, so po izreku obsodbe najavili priziv.

NOVE ARETACIJE V ŠPANJI

Vesti, ki prihajajo v teh dneh iz Španije, so vedno bolj zaskrbljujoče: vsak dan se množijo aretacije, kot tudi administrativni ukrepi proti vsem, ki so si ob priliki procesa v Burgosu upali vzdigniti svoj glas proti Frankovemu režimu.

Poročajo (tokrat gre za uradna poročila), da je politična policija Barcelone aretirala osem oseb, ki jih obtožujejo „prevratniškega delovanja“. Pod isto obtožbo je politična policija v Tarrasi aretirala šest oseb.

KOSIGINOV INTERVJU JAPONSKEMU ČASOPISU

V preteklem letu je bilo storjenih nekaj korakov na poti normalizacije sovjetsko-kitajskih odnosov, za dosego katere pa so potrebna prizadevanja obeh vlad. To je osrednja točka intervjuja, ki ga je sovjetski ministrski predsednik Kosigin dal japonskemu listu „Asahi Shimbun“ in ki obravnava tudi položaj v Indokini ter na Bližnjem vzhodu.

„Tudi v najbolj kompleksnem obdobju — pravi med drugim Kosigin — med najmočnejšim poslabšanjem sovjetsko-kitajskih odnosov, je Sovjetska zveza ostala zvesta načelom svoje politike, ki stremi k zopetni vzpostavitvi dobrososedskih odnosov s Kitajsko“. „V preteklem letu — je nadaljeval — so bili storjeni nekateri koraki na poti normalizacije teh odnosov: obe strani sta si izmenjali veleposlanike, sporazumeli sta se

o razširitvi trgovinske izmenjave, trenutno pa vodita v Pekingu pogajanja na ravni vladnih delegacij.“

Kosigin dalje trdi, da je Sovjetska zveza dala vrsto dokazov dobre volje, da bi prišlo do ureditve vseh odprtih vprašanj na temeljih enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja ter ob upoštevanju zakonitih interesov obeh strani.

V zvezi s položajem na indokitajskem polotoku je Kosigin izrazil trdno prepričanje, da niti razširitev vojne niti „vietnamizacija“ ne bosta prinesli Američanom končne zmage.

Zadnji del intervjuja japonskemu listu je Kosigin posvetil položaju na Bližnjem vzhodu ter v tej zvezi poudaril potrebo po popolnem izvajanju resolucije varnostnega sveta OZN 22. novembra 1967.

SOVJETSKI PROTEST PRI AMERIŠKI VLADI ZARADI NAPADOV NA NJENE USTANOVE

Agencija TASS je sporočila, da je sovjetsko veleposlaništvo v Washingtonu izročilo ameriškemu zunanjemu ministrstvu protestno noto, ker „vlada Združenih držav Amerike ni sprejela ustreznih ukrepov da bi zagotovila normalne pogoje za organizacije in skupine sovjetskih državljanov v ZDA“. Istočasno je v noti tudi rečeno, da sovjetska vlada ni več sposobna zagotoviti varnosti in nedotakljivosti državljanov ZDA, ki so na sovjetskem ozemlju, dokler bodo „sionistični ekstremisti“ nadaljevali z motenjem sovjetskih državljanov v ZDA.

Sovjetska nota se očitno nanaša na številne incidente, do katerih je prišlo v ZDA in med katerimi so napadali in opustošili sedeže sovjetskih ustanov „Aerflot“, „Inturist“ in agencije „TASS“. V noti je izrecno rečeno, da gre za „sionistične skupine“, ki ne samo, da „preprečujejo normalno delovanje sovjetskih uradov v ZDA, temveč odkrito groze diplomatom in sovjetskim državljanom s fizičnimi napadi“. Nadalje je govor, da ameriške oblasti niso sprejele ustreznih ukrepov, kljub številnim obljubam in da tako nadaljujejo svojo politiko „sožitja s temi kriminalnimi akcijami“.

WASHINGTON ZAVRNIL SOVJETSKO OBTOŽBE

Predstavniki ameriškega zunanjega ministristva je izjavil, da so zavrnilo sovjetske obtožbe, ki jih vsebuje omenjena nota in povedal, da sta dva funkcionarja ameriškega veleposlaništva v Moskvi po telefonu prejela grožnje, do katerih po njih mnenju ne bi moglo priti, ne da bi zato sovjetske oblasti vedele. Predstavniki je nadaljeval, da so resno zaskrbljeni in prizadeti zaradi odkrite grožnje o možnih represalijah proti ameriškim uradom v Sovjetski zvezi. Obžaloval je akcije proti sovjetskim državljanom, do

katerih je prišlo v Združenih ameriških državah in dejal, da gre za dejanja slabo usmerjenih ljudi in da je ameriška vlada vedno delovala, da bi preprečila take akcije. Svoja izvajanja je zaključil, da ZDA grožnje jemljejo zelo resno in da imajo lahko neprijetne posledice. Ameriška skupina v Sovjetski zvezi je precej številna, saj gre za diplomatske predstavnike in njih družinske člane, številne časnikarje, poslovne ljudi in študente, polet tega pa za člane raznih delegacij in predvsem za ameriške turiste.

NIXONOV INTERVJU Z NOVINARJI

V razgovoru z novinarji, predstavniki najvažnejših ameriških televizijskih omrežij, je predsednik Nixon opravil kratek obračun prvih dveh let svojega predsedovanja. Najprej je govoril o notranjem položaju in dejal, da bo cilj njegove vlade sprožiti „aktivno gospodarsko politiko, katere namen bo nadzorovati inflacijo“. Izrazil je namen, da zmanjša brezposelnost, ter izključi možnost, da bi uvedel nove davke.

V zunanji politiki se je Nixon dotaknil med drugim sledečih vprašanj:

BLIŽNJI VZHOD: Nobene možnosti ni, da bi napravili konec vojni, če ne bo Sovjetska zveza odigrala pomirjevalne vloge. Vsekakor pa obstajajo upanja na mir; dejstvo, da premirje med Arabci in Izraelom traja že pet mesecev, je dobro znamenje.

INDOKINA: Nixon je ponovil, da bodo ZDA ponovno bombardirale Severni Vietnam, če bo ta okreplil svoje delovanje in infiltracije na Jug do take mere, da bi ogrožal umik ameriških vojakov. Tarče bombardiranja, ki si ga pa ZDA ne želijo, bodo zgolj vojaški objekti, ne pa strateški. Do prihodnjega maja bo v Južnem Vietnamu še 280 tisoč ameriških vojakov. Po umiku vseh čet ZDA ob koncu leta 1972, bodo Sajgonci sposobni, da se branijo pred morebitnim severovietnamskim napadom.

ODNOSI S SOVJETSKO ZVEZO: Stališča Bele hiše in Kremlja so še zelo različna, različnost pogledov pa je v logiki vsakega pogajanja. Dunajski razgovori o omejevanju strateškega oboroževanja (SALT) so primer „dobe pogajanj“, ki naj sledi „dobi konfrontacije“. Glede izida teh razgovorov je Nixon optimist: možen je sporazum, čeprav ne bo globalen.

KAMERUNSKI ŠKOF OBSOJEN NA SMRT

Vojaško sodišče v Juandi v Kamerunu (Afrika) je obsodilo na smrt škofa Alberta Ndongmo. Po vsej verjetnosti pa smrtne obsodbe ne bodo izvršili, ker je Vatikan zaprosil za škofovo pomilostitev. Škofa Ndongmo je že isto sodišče malo prej obsodilo na dosmrtno ječo ob koncu procesa proti 26 obtožencem, ki so jih obtožili oboroženega odpora in zarote proti predsedniku Ahidju.

TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA

UPRAVIČENO SMO KOROŠKI SLOVENCİ ZASKRBLJENI:

Kako je z ljudskim štetjem 1971?

V našem listu smo 29. oktobra lani na prvi strani o letošnjem ljudskem štetju za beležili sledeče:

Drugo leto bo ljudsko štetje tudi pri nas v Avstriji. Zahteva se, da vsak pove resnico raznim komisarjem. Kaki bodo odnosi do resnice tokrat, še ne vemo. Morda bodo nekateri prenašali zopet vpisovali za Nemce ljudi, ki so po vseh objektivnih in subjektivnih merilih Slovenci. K temu jih že privaja dejstvo, da je nemščina kot „občevalni jezik“ pri vseh že zapisana. Kdor se bo le opogumil, bo to dal prečrtati in zapisati tja svoj lastni jezik. „Spakedrana“ bo pač potem slika formularja. Čudno, kar že od začetka šteti vse Avstrijce med Nemce.

V teh dneh smo dobili od vodje koroškega deželnega urada (Landesamtsdirektor) dr. Hauerja pismo, ki ga objavljamo v originalu in v celoti, ker utegne biti za naše bralce zanimivo:

„An die Redaktion des ‚Naš tednik‘ Viktringer Ring 26 9020 Klagenfurt

Sehr geehrte Herren!

In der Nummer 44 Ihres Blattes vom 29. Oktober 1970 haben Sie zu der im Jahre 1971 stattfindenden Volkszählung Stellung

genommen und dabei Ihren Bedenken im Zusammenhang mit der Rubrik „Umgangssprache“ und der hiebei allenfalls erfolgenden Verunstaltung des Formblattes Ausdruck verliehen.

Nachdem der Herr Landeshauptmann diesbezüglich mit dem Herrn Bundesminister für Inneres Fühlung genommen hat, darf ich Ihnen hiezu nunmehr folgendes mitteilen:

Die Formblätter für die Volkszählung 1971 wurden vom Österreichischen Statistischen Zentralamt nach Einholung der Stellungnahmen aller Landesstatistiker ausgearbeitet. Das Personalblatt für die Volkszählung 1971 soll nach Ausfüllung elektronisch abgelesen und durch einen Computer ausgewertet werden. Dies bedingt, daß so weit wie möglich die bei der Volkszählung gestellten Fragen nur durch ein „Ankreuzen“ in der vorgesehenen Spalte beantwortet werden sollen.

Es ist richtig, daß in der Rubrik „Umgangssprache“ ein derartiges Ankreuzungsfeld nur bei Beantwortung der deutschen Umgangssprache vorgesehen ist. Dies wird für einen sehr hohen Prozentsatz der österreichischen Bevölkerung hinreichend sein. Will jemand eine andere Umgangssprache, z. B. Slowenisch oder kroatisch, angeben,

so hat er das Ankreuzungsfeld „Deutsch“ nicht zu bezeichnen und die anderen Umgangssprachen in die hiefür vorgesehene Zeile zu schreiben. Hat er zwei Umgangssprachen, z. B. Deutsch und Slowenisch, dann hat er bei „Deutsch“ ein Ankreuzungszeichen zu setzen und in der für die andere Sprache vorgesehenen Rubrik eine allfällige zweite Umgangssprache hinzuzufügen.

Es muß somit jeder entweder durch Ankreuzen oder durch Hinzufügen einer anderen Sprache zu erkennen geben, welche Umgangssprache oder welche Umgangssprachen bei der Volkszählung auszuwerten sind. Nicht richtig ist aber Ihre Annahme, daß jemand das Ankreuzungsfeld „Deutsch“ durchzustreichen hätte. Will er nur Slowenisch als Umgangssprache angeben, dann hat er das Ankreuzungsfeld „Deutsch“ nicht weiter zu beachten, sondern in die vorgesehene Rubrik „Slowenisch“ zu schreiben. Das Formblatt wird daher auf keinen Fall verunstaltet sein.

Als statistisch überwiegendst zu erwartende Angabe wurde also bei der Rubrik „Umgangssprache“ die deutsche Sprache ausgeschrieben, weil für Gesamtösterreich gesehen die Mehrzahl der Formblätter hier angekreuzt und damit durch den Computer leichter verarbeitet werden.

Ich hoffe, Ihnen mit dieser Auskunft gedient zu haben, und verbleibe mit

vorzüglicher Hochachtung
dr. Hauer.“

Ne moremo pa ob vsem povedanem mi-mo ponovne ugotovitve, da je ta način štetja povsem subjektiven in nam ne more dati objektivne slike jezikovnega stanja na Koroškem, ker je treba slovenščino, ki je že itak v marsikaterih primerih potisnjena v kot, pripisati, medtem ko je nemščina že natisnjena. Upravičeno smo pričakovali, da bodo vsaj v državni pogodbi mednarodno zaščitene manjšine v Avstriji dobile svojo rubriko na polah ljudskega štetja.

Zato se tudi nikakor ne moremo strinjati z naslovom nekega koroškega časopisa, ki pravi: „Heuer wird die Stärke der slowenischen Volksgruppe in Kärnten festgestellt“. Kakor je povedal že znani strokovnjak za narodnostna vprašanja, je to štetje zasnovano, kar se tiče jezika, izrazito subjektivno in ne more podati objektivne slike.

Naš tednik bo do ljudskega štetja še zavzel stališče in bo predvsem opozoril na gorostasne nedostatke pri zadnjem ljudskem štetju leta 1961. Tedaj sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev obvestili o tem tako avstrijsko zvezno kot koroško deželno vlado v posebni spomenici; tedaj je koroški deželni glavni Wedenig te nedostatke priznal celo pred koroškim deželnim zborom, vendar se ni ničesar zgodilo vse do danes — deset let že čakamo na ukrepe.

Pisma bravcev

DISKRIMINACIJA NA KOROŠKEM

V številki 51/52 Našega tednika ste pisali o primeru Elizabete Sitter. Da se podobni izgredi v deželni bolnici ponavljajo, da so celo pogosti, bi rad navedel še en primer.

Kot študent sem v Globasnici prodajal slovenske brošure. Tako pridem tudi k družini P. Opazim, da gospa P. najmlajšega otroka nagovarja s čudno nemško-slovensko mešanico, saj nemščine sama niti obvladala ni. Vprašam jo, zakaj se muči z nemščino, saj se je z vsemi starejšimi otroki pogovarjala v slovenščini. Med jokom mi pove, da je bil njen najmlajši otrok na otroškem oddelku deželne bolnice v Celovcu. Ko je otroka obiskala, jo je tam neka bolniška sestra nahrulila, kako je to sploh mogoče, da ne govori z otrokom nemško in podobne stvari. Saj ni čuda, da se tako preprostim ljudem vcepi mnenje, da je edinole nemščina zveličavni jezik.

Taki primeri se ponavljajo dan za dnem na naši pravični Koroški, kjer ni diskriminacij, kjer samo rovarijo slovenski „šovinisti, ekstremisti“, ponavljajo se ne samo v bolnicah, namreč tudi v javnih uradih.

17. februarja 1970 sem bil na celovškem finančnem uradu. Pred mano je bil na vrsti neki inozemski delavec. Ko pride na vrsto, ga uradnik kratkoma odslavi z besedo: „Nix teitsch“.

Dalo bi se še naštevati od pretepanja slovenskih dijakov v Schillerparku leta 1957/58 (to bi moralo biti zapisano v policijskih protokolih, saj je nekaj časa spremljal dijake policaj) pa do zmerjanja v vlakih, diskriminacij pri vojaščini in v šolah. Mislím, da ni koroškega Slovenca, ki bi ne bil ozmerjan zaradi svojega pokolenja. H. J.

ALI JE TO SPLOH MOGOČE?

Kot se je zgodilo 26. 9. 1970 na avtobusni postaji v Borovljah (naš list je o tem poročal v številki 40, 1. 10. 1970), se je isto ponovilo že drugič, 18. 12. lani, ob 19. uri, prav tam.

Tokrat se je pripetilo sledeče: Z mojo prijateljico in sošolko vstopiva v avtobus. Takoj, ko sem opazila za volanom „strupenega“ Pesjaka, opozorim svojo prijateljico, naj zahteva vozovnico v slovenskem jeziku. Ko je Pesjak zaslišal slovensko besedo, se je začel histerično razburjati in pozval, da se morajo vozovnice zahtevati v nemškem jeziku. Kdor ne govori nemško, ne dobi vozovnice in naj izgine iz avtobusa. Seveda se je moja sošolka ustrašila Pesjakovega rohenja in se uklonila njegovi volji. Videlo se je, kako je Pesjak vidno triumfalno, češ pa sem jo ugnal! Ne tako pri meni, kajti jaz sem pogumno in prijazno zahtevala vozno karto v slovenščini. Tedaj me je neznansko nahrulil, a me ni zmedlo. Še nekajkrat je rohneče ponovil zahtevo, naj govorim kot se spodobi v nemškem jeziku, naj se ne šalim in vlečem za nos starejšega človeka in podobno. Vsi potniki so utihnili in napeto strmeli, kaj se dogaja pred volanom. Toda jaz pred polnim avtobusom ljudi še enkrat korajžno in odločno spregovorim slovenske besede. Toda vse zaman, Pesjak mi noče izstaviti vozovnice. Tedaj si poiščem v avtobusu sedež. Ko so vsi potniki imeli svoje vozne karte, se spet oglasi jezna Pesjakova beseda: „Jemand ohne Fahrschein, bitte?“ Takoj se oglašim, in še enkrat prosim v lepi slovenski besedi za karto. Zdaj pa se Pesjak ni mogel več premagati. Velel mi je, naj izginem iz avtobusa, ker nimam karte. Vse sopotnike je obšel smeh in spet so vsi napeto strmeli v Pesjaka in mene. Seveda sem postala sčasoma nervozna, a sem vztrajala, kajti notranji glas mi je dejal, se venomer oglašal in me vzpodbujal k moji materini besedi. Ko mi je Pesjak že tretjič z načinom, ki je lasten le slabemu karakterju z jezo in najmočnejšim glasom, ter s strupenim pogledom velel, naj takoj zginem iz avtobusa, se slovenski visokošolec Peter Waldhauser okorajži in mu razloži, da nima pravice gnati me iz avtobusa. Tedaj „zavre“ od osuplosti v Pesjaku, reče mi, naj koga prosim, da mu mojo željo tolmači v nemščini. (Smešno, raztolmačiti, ko vsakdo ve tam, da Pesjak prav dobro zna slovenski jezik, saj je njegov materin jezik slovenski!) Toda, ko se ne uklonim in je bilo že pozno, kupi Peter Waldhauser mojo vozovnico v nemškem jeziku, ker bi me sicer Pesjak gotovo vrgel iz voza.

Pa še tretjič je Pesjak pokazal svoje sovraštvo do svojega materinega jezika. Bilo je 22. 12. 1970, prav tako ob 19. uri, seveda

Koroški Slovenci in časopisi:

MNENJE DRUGIH O DOGODKIH V ZADNJIH MESECIH

V zadnjih tednih so koroški Slovenci in predvsem dogodki okoli slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem stali v ospredju zanimanja avstrijskega in inozemskega tiska.

Danes vam želimo posredovati v izvlečkih tri glasove iz časopisov zadnjih tednov, in sicer iz ljubljanskega „Dela“, iz dunajskega kulturno-političnega tednika „Die Furche“ in iz uglednega švicarskega lista „Neue Zürcher Zeitung“. Čeprav se ne moremo strinjati z vsemi v omenjenih listih napisanimi trditvami, nam vendar posredujejo pestro sliko problematike, v kateri smo se znašli na Koroškem prav tudi zaradi tega, ker se je reševanje manjšinskega vprašanja tako dolgo zavlačevalo.

Jože Šircelj piše pod naslovom

KOROŠKI SLOVENCİ 1970

med drugim tole:

Dogodki ob 50-letnici plebiscita so znani. In znano je, zakaj so zbudili odpor. Poziv „Ruf der Heimat“, glasila Heimatdiensta, ni bil spodrsrljaj kakega obskurnega publicista, marveč sad zmotne presoje, da je proslava bila samo uvod v naskok, ki naj spravi slovensko manjšino na tla, jo v najboljšem primeru zreducira na rezervat, folklorno posebnost koroške dežele.

Potlej je sorazmerno kmalu prišlo do zasuk, lahko bi rekli preobrta. Pozno (a ne prepozno) se je od poziva „Ruf der Heimat“ ogradil deželni glavar in socialistični voditelj Hans Sima, nato pa vsa koroška deželna vlada (v kateri je zastopana tudi ljudska stranka). Še poprej so v proračunski debati v deželnem zboru pogoreli sorazmerno

tih sta bila vodilna predstavnika koroških Slovencev dr. Zwitter in dr. Vospornik povabljeni na Dunaj. Sprejel ju je avstrijski kancler dr. Kreisky in zunanji minister dr. Kirchschräger. Otipljivi sadovi pogovorov: vlada je zoper ugotavljanje manjšine; pogovori med manjšino in vlado bodo poslej vsaj enkrat letno; naslednji sestanek bo maja 1971; Slovenci bodo po 13 letih čakanja dobili lastno gimnazijsko stavbo (predračunska vrednost 30 milijonov šilingov); dotacijo slovenskim organizacijam so zvišali od 370.000 na 776.000 šilingov; slovenska kmetijska šola v Podravljah je naposled dobila pravico javnosti.

Je to veliko ali malo? Veliko in — malo.

Če presojamo z vidika tega, da so bili koroški Slovenci uradno bolj ali manj zamolčevani, da so morali skoraj štiri leta čakati, da so jim odprla vrata do kanclerja, je to veliko. Prav tako pomeni to veliko spri-

Kot lansko leto bosta obe kulturni organizaciji koroških Slovencev tudi letos priredili

REŽISERSKI TEČAJ

v domu prosvete v Tinjah.

Tečaj se prične v soboto, 23. 1. 1971, ob 14.30 in se konča v nedeljo, 24. 1. ob 16. uri.

Nadaljevanje tega tečaja bo v soboto, 30. januarja 1971, ob 14.30 in se zaključi v nedeljo, 31. 1. m., ob 16. uri.

Predavatelji tega tečaja so: Marjan Belina, režiser, vodja seminarja; Lenka Ferencakova, igralka; Janez Povše, režiser in Jože Vozny, režiser.

Tečaj bo za režiserje in igralce, ki bodo razdeljeni v dve skupini. Seminarja se lahko udeležijo vsi, ki se zanimajo za dramsko delo, posebno vabimo na tečaj učitelje in mlade akademike.

Prijaviti se je treba do 20. januarja pisмено ali po telefonu Krščanski kulturni zvezi 0 42 22 - 84 3 58 ali Slovenski prosvetni zvezi 0 42 22 - 85 6 25.

medli napadi na pravice Slovencev, nastop Hanzija Ogrisa, ki se je med drugim izrekel zoper ugotavljanje manjšine, pa je večina sprejela z odobravanjem.

Ljudska stranka, druga najmočnejša stranka na Koroškem (in v Avstriji) je tako rekoč čez noč korigirala svoje stališče do Slovencev. V resnici je zavrgla svoj zakonski predlog, ki ga je na začetku proračunske debate spet hotela spraviti v promet. Predlog je za koroške Slovence nesprejemljiv, tudi za one, zbrane okoli Narodnega sveta, ki je sicer politični zaveznik ljudske stranke. Zvezno vodstvo ljudske stranke je sporočilo, da ne bo podprlo zahtev svobodnjaške (v resnici skrajno desne) stranke, naj bi sprejeli zakon o ugotavljanju manjšine. Razen tega so predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Vospornika povabili k sodelovanju v poslanskem klubu ljudske stranke pri koroškem parlamentu.

Zgodilo se je še več. Po malone štirih le-

čjo dejstva, da so uradno zavrnilo ugotavljanje manjšine z razlago, da bi to prineslo v deželo samo nemir. Ugotavljanje manjšine bi bilo samo greh zoper prakso sodobne politike v Evropi, ne le prestopke zoper črko in duha člena 7 državne pogodbe, marveč bi pomenilo neposredno ogrožanje narodnostne skupnosti, katere število se je v šestih desetletjih po podatkih uradnih štetij skrčilo ali so ga skrčili za tri četrtine.

Majhni pa so ti sadovi, če jih gledamo iz drugega zornega kota, ki ima pred očmi pravice koroških Slovencev, zapisane v členu 7 in saintgermainski pogodbi. Ne da bi se lotili vprašanja, ali so določbe člena 7 neposredno izvršene ali pa so zanje potrebni tako imenovani izvedbeni zakoni, je treba pibiti, da oba na koroške Slovence nanašajoča se izvedbena zakona — o šolstvu in sodstvu — merita ravno na ugotavljanje manjšine. Drugače rečeno: v nasprotju z deklarirano politiko avstrijske zvezne in koroške deželne vlade sta.

upali s slovensko besedo na dan. Zaradi tega prosimo in zahtevamo od deželne vlade, poštne direktije, od naših osrednjih organizacij, da nam, mladim, zagotovijo pravico do lepe slovenske besede tudi v javnosti, ter da se šoferja Franza Pesjaka energično opozori na njegovo sramotno ravnanje s slovensko manjšino. Sploh pa ne razumem, zakaj ga oblasti že niso prestavile v kak nemški kraj. Če se ne bo s strani oblasti kaj ukrenilo proti takim Pesjakom, se bodo še naprej dogajale take strahovite krivice, ki bodo ljudem celo v pogum!

Priča obeh dogodkov je bila cela vrsta dijakov Slovenske gimnazije.

To so primeri nezaslišane diskriminacije, ki se bodo ponavljali toliko časa, dokler ne bo oblast pristopila od besed k dejanjem, to se pravi z drugimi besedami povedano, dokler ne bodo izpolnjene vse določbe in pravice Slovencev, ki so zapisane v členu 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955.

Dijakinja Slovenske gimnazije
Marija Wieser

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu pri Pliberku bo gostovalo v nedeljo, dne 17. januarja 1971, ob 19. uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu, z igro

ZA PRAVDO IN SRCE

Ljubitelji odrske umetnosti

prisrčno vabljeno!

Farna mladina v Dobrli vesi vabi na igro

„GENOVEVA“

ki jo priredi v nedeljo, 17. januarja, ob pol treh v farni dvorani v Dobrli vesi.

Ljubitelji dramske umetnosti

prisrčno vabljeno!

Tak bi bil skop pregled rezultatov in neopravljenega dela. Dragoceno je predvsem dejstvo, da so koroški Slovenci ob jesenskih preizkušnjah izpričali trdnost v boju za obstoj in za dosego mednarodno zagotovljenih pravic. To je pokazala proslava 100-letnice taborov in proslava Narodnega sveta in drugi dogodki. Ta trdnost je že prinesla prve sadove njim v prid. Skupaj z njimi upajmo, da je bil to šele začetek.

Jože Šircelj

Dunajska „Die Furche“ razglablja o zadnjih dogodkih sledeče:

Kärntner Slowenenfrage vor die UNO?

FÜNFTE KOLONNE...

Die Pessimisten behielten recht. Die pom-pöse zehnte Kärntner Oktoberfeier war nicht dazu angetan, die Gegensätze zwischen den zwei im südlichsten Bundesland lebenden Volksgruppen zu beseitigen. Der „Versöhnungsmarsch“, zog eine Serie von Auseinandersetzungen nach sich, wie man sie in den letzten Jahren nicht erlebt hatte.

Es begann damit, daß Mittelschüler und Studenten (darunter auch Nichtslowenen) in Klagenfurt am Vorabend des 10. Oktober Flugblätter verteilten, und in Unterkärntner Orten nachgeholt wurde, was den Slowenen zwar garantiert, jedoch nie durchgeführt wurde: Man schrieb auf die Ortstafeln unter der deutschen auch die slowenische Ortsbezeichnung.

Den nächsten „Schlag“ führte der „Kärntner Heimatdienst“. Im „Ruf der Heimat“ konnte man lesen, die Geschichte werde unter die Gegensätze zweier Volksgruppen erst dann einen Schlußstrich ziehen, wenn eine dieser Volksgruppen nicht mehr bestehe, womit natürlich nur die Slowenen gemeint sein konnten. In derselben Ausgabe wurde erklärt, der „slowenische Nationalismus“ und hinter ihm der „jugoslawische Imperialismus“ habe noch immer nicht auf den „österreichischen Teil Sloweniens“ verzichtet. Der slowenische Nationalismus „überläßt es nur der erwarteten kommenden Stunde, um zum drittenmal die Eroberung zu wagen. Womöglich auf friedlichem Wege... Darauf bereitete er sich vor und bedient sich seiner fünften Kolonne in Südkärnten...“

Drei Mitglieder des Slowenischen Kärntner Studentenverbandes erblickten in solcher Schreibweise „Aufreizung zu Feindseligkeiten zwischen verschiedenen Nationalitäten im Sinne des Paragraphen 86 STPO und 302 des Strafgesetzes“ und erstatteten bei der Staatsanwaltschaft Wien die Strafanzeige.

Inzwischen stellte Prof. Theodor Veiter sein 900-Seiten-Buch „Das Recht der Volksgruppen und Sprachminderheiten in Österreich“ vor, in dem er heftige Kritik an der Minderheitenpolitik Österreichs übt, wodurch den Slowenen offensichtlich der Rücken gestärkt wurde.

Die Reaktion kam prompt. Die Kommission für internationale Beziehungen des Zentralkomitees des Bundes der Kommunisten Sloweniens und der slowenische Gewerkschaftsverband führen mit scharfen Geschützen gegen die österreichische Minderheitenpolitik auf. Der slowenische Ärzteverein in Laibach schloß sich an und legte ein Memorandum vor, in dem kritisiert wird, daß in Kärnten slowenische Patienten auf dem Lande wie auch in den Spitälern keine Möglichkeiten hätten, ihre Muttersprache zu gebrauchen. Ja, slowenische Patienten würden in Heilanstalten sogar „lächerlich gemacht“, wenn sie ihre Muttersprache sprechen.

Der Sanitätsreferent der Landesregierung, Kameradschaftsbundvizepräsident und Obmann einer Unterkärntner SPÖ-Be-

(Dalje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

zirksorganisation, LR Gallob, sowie die Kärntner Ärztekammer wiesen diese Vorwürfe zurück. Dann erreichte der Konflikt einen Höhepunkt. In Laibach tauchte der Plan auf, die Frage der in Kärnten lebenden Minderheiten vor die UNO zu bringen. Im parlamentarischen Ausschuss für Wirtschaftspragen stellte Abgeordneter Jože Slavic an die slowenische Regierung die Frage, welchen Standpunkt sie zu den Ereignissen in Österreich beziehe, wo nach den Worten des Abgeordneten den Slowenen mit „Genozid“ gedroht werde. Die Ursache dieses neuen Konfliktes, hört man in Laibach, soll neben den „Ruf-der-Heimat“-Artikeln und den Kärntner Bemühungen, eine slowenische Betriebsgründung in Unterkärnten zu verhindern, vor allem darin zu suchen sein, daß bei der Jubiläumsfeier anläßlich des fünfzigsten Jahrestages der Kärntner Volksabstimmung keiner der Festredner (Abwehrkämpfer Kohla, Landeshauptmann Sima, Bundeskanzler Kreisky, Bundespräsident Jonas) die slowenische Minderheit auch nur mit einem Wort erwähnte oder deren Bedeutung als völkerverbindendes Glied (bekanntlich hatten die Kärntner Slowenen bei der Volksabstimmung mit ihrem Votum für Österreich den Ausschlag gegeben) zwischen Österreich und Jugoslawien würdigte.

Harald Irnberger

„Neue Züricher Zeitung“ (31. Dezember 1970) pa pod naslovom

TRÜBUNG DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN ÖSTERREICH UND JUGOSLAWIEN

med drugim piše:

Bis vor wenigen Wochen schienen die offiziellen Beziehungen zwischen Österreich und Jugoslawien über alle Makel erhaben zu sein. Ja sie galten geradezu als Musterbeispiel für die friedliche Koexistenz zwischen zwei Staaten mit verschiedenen politischen und gesellschaftlichen Systemen. Jugoslawien war das erste kommunistische Land Osteuropas, das seine Grenzen nach dem benachbarten Österreich hin öffnete und der gegenseitigen Abschaffung des Visumszwanges zwar nicht uneingeschränkt, aber weitgehend zustimmte. Es war das erste Land, das sich um eine allerdings vorsichtige Liberalisierung des Handels mit seinem nordwestlichen Nachbarn bemühte. Die zahlreichen offiziellen Besuche diesseits und jenseits der Grenze zeugten für eine positive Entwicklung des gegenseitigen Verhältnisses. Zudem haben in den letzten Jahren Hunderttausende von österreichischen Touristen die Schönheiten der jugoslawischen Adria entdeckt, und viele von ihnen sind seither treue Kunden von Titos Fremdenverkehr geblieben. Umgekehrt haben Tausende von jugoslawischen Arbeitern in Österreich ein besseres Einkommen als zu Hause gefunden, und Zehntausende von Grenzbewohnern wissen das reichere und in vielen Fällen auch billigere Warenangebot in den benachbarten österreichischen Ortschaften zu schätzen.

Ein Jubiläum mit Mißtönen

Über diesem Bild friedlicher Nachbarschaft sind nun plötzlich die Schatten der Vergangenheit aufgetaucht. Sie zogen nach dem 10. Oktober dieses Jahres auf. An diesem Tag gedachte Kärnten in einer patriotischen Feier der fünfzigsten Wiederkehr der Volksabstimmung, bei der sich rund sechzig Prozent der im Süden dieses Bundeslandes lebenden Bevölkerung, die zum Teil slowenischer Abkunft ist, für den Verbleib im österreichischen Staatsverband entschieden hatten. In jene Feier hatten sowohl betont deutsch-nationale Vereine als auch nationalistische slowenische Gruppen durch gewisse Aktionen einige Mißtöne gebracht. Die slowenischen Nationalisten veranstalteten am gleichen Tag eine Kundgebung zur Erinnerung an die vor hundert Jahren in die Wege geleiteten Bestrebungen zur Gründung eines selbständigen slowenischen Staates. Gleichzeitig wurden verschiedene Ortstafeln im österreichisch-jugoslawischen Grenzgebiet durch anonyme, vermutlich aus demselben Kreis stammende Hände verschandelt.

Auf der anderen Seite machte der „Kärntner Heimatdienst“ vor allem durch einen in seiner Hauspostille „Ruf der Heimat“ veröffentlichten Aufsatz von sich reden, in dem er die aus Hitlers Zeiten wohlvertraute Ansicht vertrat, daß in den Beziehungen zweier Völker erst dann der Schlußstrich gezogen

werden könne, wenn eines von beiden nicht mehr bestehe. Außerdem war im „Ruf der Heimat“ zu lesen, daß eine „fünfte Kolonne“ von slowenischen Nationalisten danach trachte, Südkärnten im Auftrag des jugoslawischen „Imperialismus“ zu erobern.

Dem „Kärntner Heimatdienst“ gehört eine kleine Gruppe von unverbesserlichen Deutschnationalen an. Allerdings, wer Kärnten und die benachbarte Steiermark kennt, weiß, daß in weiten Kreisen der dortigen Bevölkerung solche Meinungen zwar selten mehr offen ausgesprochen, aber insgeheim gedacht und im vertrauten Kreis auch ausgetauscht werden. Die Geringschätzung des Österreicher gegenüber anders sprechenden und anders lebenden Menschen ist besonders in jenen Grenzregionen auch für den Außenstehenden evident.

Jenseits der Karawanken haben die Äußerungen des „Heimatdienstes“ begreiflicherweise eine weitverbreitete Verstimmung ausgelöst. In der jugoslawischen Hauptstadt wurde der österreichische Botschafter zu einer „ersten Unterredung“ ins Außenministerium zitiert, und gleichzeitig erhielt auch der Vertreter Belgrads in Wien den Auftrag, deswegen am Ballhausplatz vorzusprechen. Auch in Ljubljana, der Hauptstadt Sloweniens, waren in letzter Zeit von verschiedenen Seiten Proteste gegen die

ROMANJE V LURD!

Skupno romanje v Lurd bo od 5. do 15. maja 1971. Čas prijave je do 1. februarja.

Kdor se želi udeležiti romanja, naj se prijavi ali pri domačem župnem uradu ali pri slov. dušnopastirskem uradu v Celovcu, Viktringer Ring 26.

A. Cvetko

„Unduldsamkeiten“ gegenüber slowenischen Minderheiten in Kärnten zu vernehmen. Studenten und eine Gruppe von Abgeordneten forderten, das Problem vor die Vereinten Nationen zu bringen. In jüngster Zeit haben auch die beiden offiziellen Minderheitenorganisationen Kärntens unter Berufung auf Artikel 7 des Staatsvertrages von den Bundesbehörden das Verbot des „Heimatdienstes“ verlangt. Eine ähnliche Forderung wurde in den letzten Tagen von einem anonymen „Komitee zur Aufdeckung versteckter Konflikte“ in einem Flugblatt erhoben.

Članek, ki smo ga deloma citirali in ki ga je napisal dunajski korespondent časopisa, na nekaterih mestih nikakor ne ustreza resnici, kajti „slovenski nacionalisti“, kakor se izraža pisec, niso istega dne, torej 10. oktobra, uprizorili proslavo, ki naj bi se spomnila na željo po samostojni slovenski državi. Slabo informirani pisec ima verjetno pred očmi proslave Narodnega sveta in ZSO, ko smo se koroški Slovenci spomnili tabovor pred sto leti. Tedaj nikakor ni šlo za samostojno slovensko državo, pač pa za upravno enoto Slovencev v okviru monarhije.

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 17. 1.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 18. 1.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 19. 1.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Koroška povest (V. Polanšek: Obirjan — 12.). — SREDA, 20. 1.: 14.00 Informacije — Slovenski solisti — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev (Koroški kulturni dnevi — 1.). — ČETRTEK, 21. 1.: 14.00 Informacije — Anton Tomaž Linhart: Županova Micka. (Igrajo člani slov. ljudskega gledališča v Celju. Režija: Kragelj Mirč). — PETEK, 22. 1.: 13.45 Informacije — Cerkev in svet — Zborovska glasba (Poje zbor upokojencev iz Maribora). — SOBOTA, 23. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 14.10 Narodno-zabavna glasba iz naše diskoteke.

● **VELIKA SOVJETSKA RAZSOLJEVALNA NAPRAVA.** Uralska tovarna strojev za kemično industrijo je izdelala veliko napravo za razsoljevanje vode, ki ima zmogljivost 750 ton vode na uro. Ta naprava je namenjena petrokemični industriji v puščavskem območju Mangišlak. Podobne naprave pa nameravajo izdelovati tudi za izvoz.

Avto cesta preko Visokih Tur

Z odsekom avtomobilske ceste preko Visokih Tur od Ebena v Pongau do Rennwega bo zgrajen pokrajinsko najlepši del v zahodnih Alpah v severno-južni smeri. Ta zveza ima že dolgo tradicijo, in sega od keltskih preko rimskih časov pa tja v srednji vek.

V novejšem času so razne javne in privatne iniciative v državnocestni zakonski noveli 1968 in v tursko avtocestnem finančnem zakonu dobile zakonito podlago. V slednjem je država od dala gradnjo, vzdrževanje in financiranje imenovane odseka turske avto ceste, vključno predora, mostov in drugih naprav, delniški družbi. Delniška družba turske avto ceste s sedežem v Salzburgu (filiala v Celovcu) je razpisala posojilo v vrednosti 150 milijonov šilingov (za dobo največ desetih let, sedem odstotne obresti, prodajni tečaj 97,50 odstotka).

Pri osnovnem kapitalu družbe (le-ta znaša 250

milijonov šilingov) so udeleženi: država s 60 odstotki, deželi Salzburg in Koroška pa po 20 odstotkov. Obe deželi sta se obvezali dati družbi v letih 1973 do 1987 po deset milijonov šilingov v nepovračljivih obrokih. Finančni minister je pooblaščen prevzeti jamstva za finančno oskrbovanje doma in v tujini v imenu države kot porok in plačnik pod določenimi pogoji do skupnega zneska 6,9 milijarde šilingov.

Država ima pravico za porabo tega odseka avto ceste preko Visokih Tur pobirati mitnino. S pobiranjem pa je pooblaščen delniška družba.

Odprtje tega dela avto ceste preko Visokih Tur bo v zgodnjem poletju 1975. Različna področja, kot so to dolina Liesere, Lungau in deli doline Ennsa, naj bi z dobrimi zvezami izboljšala obrt in turizem. Osební promet je tudi glavni motiv za izgradnjo tega odseka evropske ceste 14.

Velik obisk na Slovenskem plesu

Prejšnjo soboto je bil v Delavski zbornici v Celovcu tradicionalni Slovenski ples, ki ga je že dvajsetič priredila Slovenska prosvetna zveza. Predsednik SPZ, Hanzej Weiss, je v začetku pozdravil goste, ki so spet prišli iz vseh krajev naše dežele in do zadnjega sedeža napolnili veliko dvorano Delavske zbornice, med njimi vrsto odličnih gostov: jugoslovanskega veleposlanika na Dunaju, Mitjo Vošnjaka, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu, dipl. inž. Karmela Budihna, konzula Branka Čopa, deželnega poslanca Hanzija Ogrisa ter predstavnik primorskih kulturnih in gospodarskih organizacij.

Najprej je nastopil balet Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora in predvaljal nekaj točk iz svojega repertoarja. Najbolj je ugajal kankán iz operete Jacquesa Offenbacha „Orfej v podzemlju“. Za ples so igrali originalni Rožanski fantje ter Bele vrane iz Ljubljane. Oba ansambla sta skrbelo za zadovoljivo zabavo tako mlajših kot starejših plesalcev.

Ker je imel deželni glavar še drugo ob-

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali nekaj dopisov odložiti za drugič. Cenjene dopisnike prosimo, da nam to oprostijo.

Uredništvo

PLIBERK

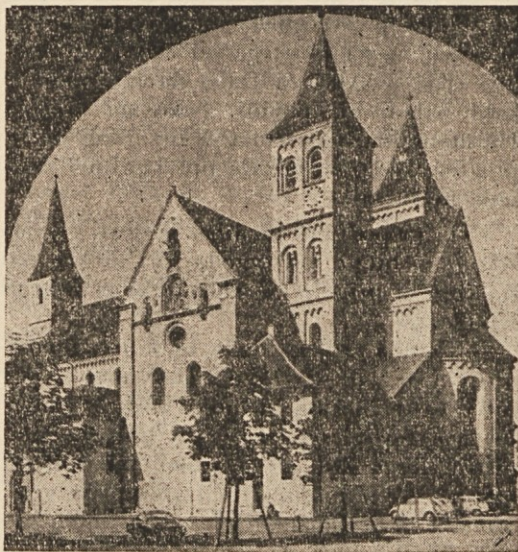
Pred kratkim so bile v Tinjah duhovne vaje za Tretjerednike. Udeležilo se jih je 50 oseb. Voditelj duhovnih vaj je bil g. prelat Aleš Zechner. V imenu vseh udeležencev duhovnih vaj se g. prelata iz srca zahvaljujemo za tako lepe nauke, ki so nam zelo potrebni v današnjem modernem času. Največja zahvala pa naj velja ljubemu Bogu in Mariji in sv. očetu Frančišku, da smo bili vredni se udeležiti in poglobiti naše duhovno življenje in pa da nam je dal Bog tako dobrega in gorečega voditelja duhovnih vaj. Ljubi Bog naj ga nam še dolgo ohrani v zdravju. Zahvaljujemo se tudi g. Kopejniku za njegov trud, posebno pa za vožnjo na vlak. Zahvala tudi šolskim sestram za dobro hrano in postrežnicam, ki so skrbele, da je bilo vse v redu in nam ni nič manjkalo. Bog bodi vsem plačnik!

Pozdravljam vse Tretjerednike in drugo leto na svidenje še v večjem številu;
Vaša sestra J e r c a.

Usodna „krivda“ panonskega nadškofa

(Nadaljevanje s 3. strani)

daje v kölnskem radiu. Tako je glas o zadostitvi sv. Metodu šel širom po svetu. Ellwangerski župan je bil posebno hvaležen za slovensko sodelovanje. Dvakrat se je v pismu posebej zahvalil. Zadnje pismo z dne 28. avgusta, se glasi tako: „Es hat mich sehr gefreut, daß die Wallfahrt nach Ellwangen bei allen Ihren Landsleuten so viel Begeisterung hervorgerufen hat. Gefreut habe ich mich auch über die Berichte in den slowenischen Zeitungen Österreichs, Italiens und Jugoslawiens. Daß der Grundstein für die Cyrill-Method Kirche in Maribor am 23. 8. 1970 stattfinden konnte, freut mich sehr:

Ellwangerska mestna cerkev, kjer je nekoč stal samostan, v katerem je bil v ječi sv. Metod.

Es würde mich noch mehr freuen, wenn ich bei der Einweihung dabei sein könnte. Selen Sie und unsere Freunde in Pannonien herzlich gegrüßt! Auf Wiedersehen! Ihr Karl Wöhr.“

Tudi regensburški škof dr. Rudolf Graber se veseli vsega, kar je v zvezi s sv. Cirilom

in Metodom. Že sedaj (v pismu kraj novembra) je sporočil, da se bo letos z veseljem udeležil posvetitve spominske cerkve sv. Cirila in Metoda v Panoniji, v Mariboru.

Zaključujemo Metodovo jubilejno leto ob srečnem dejstvu, da se je prav v jubilejnim letu sv. Metoda začela graditi v Mariboru, na robu nekdanje Panonije in na robu Metodove nadškofije, spominska cerkev sv. solunskima bratoma, slovanskima učiteljema. Mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik je lani v maju zapisal v „Sporočilih škofijskega ordinariata duhovnikom“ to-le:

„Nova cerkev sv. Cirila in Metoda (na Tez-nem) bo spomenik zahvale sv. bratoma, da sta pred davnimi časi prinesla našim prednikom luč vere in obenem položila temelje naši krščanski omiki in vsemu duhovnemu napredku slovenskega naroda... Nova cerkev bo tudi spomenik božjemu služabniku škofu Antonu Martinu Slomšku, ki je ustanovil znamenito bratovščino sv. Cirila in Metoda. Nova cerkev bo trajen spomenik na to Slomškovo ustanovo, obenem pa poziv k molitvi in k delu za edinost kristjanov v duhu sv. Cirila in Metoda ter božjega služabnika Slomška. Naj bi nova cerkev postala duhovno žarišče ekumenskega duha in ekumenskega dela po želji in v duhu II. vatikanskega cerkvenega zbora!“

Zaključujemo jubilejno leto sv. Metoda z važnim dejstvom: da se gradi v čast sv. Cirila in Metoda slavno svetišče, ki bo postalo romarsko svetišče. Cerkev še komaj dobiva streho nad sabo, pa so že prišle prve večje romarske skupine iz Prekmurja počastiti naša blagovestnika in se jima priporočati.

Svetišče, kjer se bo veliko molilo za krščansko ljubezen med narodi in za cerkevno edinstvo med kristjani, podprimo z vsem krščanskim idealizmom tudi z gmotnimi darovi! Naj od nikogar ne manjka vsaj skromen dar!

Filmska igralka Anna Karina je srečna

Lepa, vitka in slavna francoska filmska igralka Anna Karina živi v prekrasnem stanovanju in je z razliko od vseh svojih kolegov in kolegic srečna in zadovoljna. In redko se sliši, da je nekdo danes od filmskih zvezdnikov srečen in zadovoljen. Pravi, da to ni moderno.

V intervjuju je izpovedala:

„Pravite, da ste zadovoljni, da je vse prav tako kot si želite?“

„No, ni slabo. Ne bi bilo prav, če bi se pritoževala, čeprav je bilo za vse igralce letos manj dela kot prejšnja leta. Toda ostala je televizija, ki je nekakšno zatočišče za tiste, ki nimajo dela pri filmu.“

„In kaj ste vi počeli zadnje leto?“

„Posnela sem film ‚Čas smrti‘ in ‚Zvezo‘.“

„In ponudbe?“

„Kot vsi ostali, jih imam tudi jaz manj kot prej. Toda še vseeno dovolj, da lahko izbiram. Lahko rečem, da sem srečna, če pomislim koliko je igralcev, ki iščejo delo. Moja kariera je obstojna. Posnela sem štiri-deset filmov.“

„Ste srečni?“

„Da, mislim, da sem. Nisem pri tistih, ki vsak dan vzdikajo ‚Jo, kako lepo je življenje‘, a vseeno mislim, da je moje življenje lepo. Če ne gre vse kot treba, potem se zjočem, a nato je vse končano. Ne dovolim, da bi bila premagana.“

„Ne poznate težkih trenutkov?“

„Kako da ne. Toda treba je misliti tudi na

radost. Lepo je jokati nad svojo usodo, vendar človek ne sme misliti le na drame, ki se dogajajo v svetu, v Kambodži, Vietnamu, na Bližnjem vzhodu. Na to je treba včasih tudi pozabiti.“

„Ali vas moč spremlja, kadar snemate v drugih državah?“

„Pierre piše scenarije, tako da razume filmski poklic. Kadar le utegne, me obišče, če sem na snemanju.“

„Snemali ste tudi v Hollywoodu. Kakšen vtis je naredilo na vas to zloglasno mesto?“

„V njem sem preživela štiri mesece in mislim, da sem ga dovolj spoznala. Življenje je tam drugačno, moram pa priznati, da mi je bilo všeč. Imela sem vilo v bazenu. Toda na koncu je moje uživanje v Hollywoodu pokvaril zločin v vili Sharon Tate.“

„Ali spremljate modo? Ste stalna stranka znanih modnih kreatorjev?“

„Ne, ženske so lahko lepo oblečene, ne da bi kupovale pri Cardinu ali Chanelovi. Rajši imam 10 oblek, ki jih lahko menjam, kot pa da bi imela eno dragoceno. Sicer pa je znano, da so Francozinje oblečene okusneje od drugih žensk. Poglejte samo Angležinke v minijah z njihovimi grdimi nogami!“

Prva manekenska šola v Sloveniji

Naposled je tudi Ljubljana dobila manekensko šolo, tako imenovano „Lady school“. To je prva in doslej edina ustanova v Sloveniji, kjer vzgajajo poklicne manekenke in manekene. Delovati je začela prve dni novembra 1970.

Ustanovitelj in organizator šole za manekenke je center za socialno oblačenje in opremo v dogovoru z republiško gospodarsko zbornico. Njen ravnatelj je Zdenko Jicha.

Za prvi manekenski tečaj se je prijavilo osemdeset fantov in deklet, ki so se želele vpisati v to novoustanovljeno šolo. Zaenkrat pa so jih sprejeli le 30, pa še te le iz Ljubljane in okolice; s tem so se izognili problemu stanovanj za te gojence.

Hoje, lepega vedenja, ki sta tudi učna predmeta, so se želele naučiti tudi dame,

ki se kasneje ne bi zaposlile v manekensstvu. To je dokaz, da se tudi slovenska ženska bolj in bolj zanima in potrebuje „Lady school“. Le-te niso na Zahodu nič posebnega. Slušateljice se tam učijo šarma, pravilne hoje, kontaktiranja z ljudmi itd.

Pri sprejemu gojencev je igral zunanji videz veliko vlogo. Prednost imajo tisti, ki so višje rasti, vitki, pravilnih potez obraza in da vobče simpatično delujejo.

Na šoli poučujejo med drugim še lepo vedenje, kozmetiko in angleški jezik. Prav zaradi tega ima ta šola v Ljubljani prednost pred ostalimi v Jugoslaviji, ki poučujejo le ritmiko in hojo.

Predavatelji šole so v glavnem samo znana imena na področju manekensstva, fotografije itd. Zorica Pesek in Alenka Pauli poučujeta hojo, Janez Meglič ima na skrbi ba-

let in ritmiko, Bojan Pernet šminko in kozmetiko, prof. Andrej Loos pa angleški jezik. Joco Žnidaršič in Stane Jerko učita poziranje (od besede poza), medtem ko se Jože Šircelj ukvarja z lepim vedenjem (bontonom). Na teden imajo slušatelji okoli dvajset ur predavanj in vaj.

NOGOMET

Četrfinale sejemskega pokala

V Atenah so opravili žrebanje nasprotnikov za četrfinale mednarodnega nogometnega tekmovanja za sejmski pokal.

Žrebanje je dalo naslednji izid:

Arsenal (Anglija) — Köln (Zahodna Nemčija); Juventus (Italija) — Twente Enschede (Nizozemska); Liverpool (Anglija) — Bayern (Nemčija); Leeds United (Anglija) — Vitoria Setubal (Portugalska).

BOKS:

Skrivnostna smrt Sonnyja Listona

V Las Vegasu v Združenih državah Amerike je umrl skrivnostne smrti bivši svetovni boksarski prvak Sonny Liston. Kot kaže, je Liston ležal mrtev v svojem stanovanju že teden dni, zato je njegova smrt zbudila pri policiji določen sum in je uvedla preiskavo. Mrtvega Listona je našla njegova žena, ki mu je že več dni zaman skušala telefonirati iz St. Luísa. Ker se na njene telefonske pozive nihče ni odzval, je odpotovala v Las Vegas, kjer je našla moža mrtvega.

Črnpolti Liston je osvojil naslov svetovnega prvaka teške kategorije leta 1962, ko je premagal tedaj mlajšega prvaka Floyd Pattersona. Izgubil pa je svoj naslov dve leti kasneje, ko ga je premagal Cassius Clay.

Ob svoji smrti je bil star 37 ali 38 let. Točnega datuma njegovega rojstva namreč niso mogli nikoli ugotoviti.

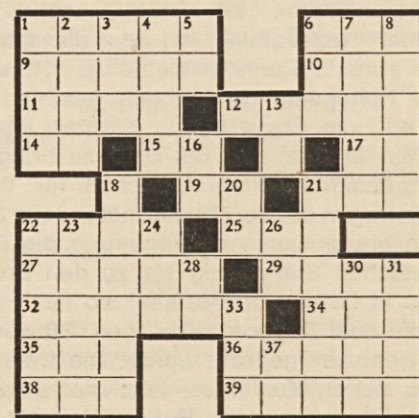
ZAČETEK SLOVESA

Najboljši trobentač sveta Louis Armstrong napoveduje, da se bo kmalu umaknil. Pred kratkim je imel v Londonu poslovniki koncert, ki naj bi bil začetek njegovega slovesa. Njegov nastop je prenašala tudi televizija.

ALICE PROTI ALEN

Najbolj popularni dvojčici sveta — sestri Kessler odslej ne bosta več nastopali skupaj. Zato sta se odločili, ker publika, posebno pa mlajša, ne kaže več zanimanja

KRIŽANKA

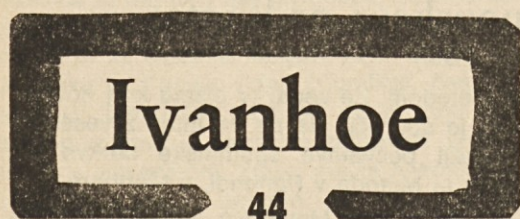
Vodoravno: 1. denarna enota; 6. začimba; 9. pomilovalno žensko ime; 10. veznik; 11. Janez Ev...?; 12. drugo ime za apostola Petra; 14. dva samoglasnika, tud italijanski člen v množini; 15. francoska letalska družba (kratica); 17. odločna nikalnica; 19. grška črka; 21. poteza pri šahu; 22. povedati lastnosti neke nepoznane osebe, je...?; 25. svetopisemska oseba; 27. vihavost nosu (ne oholost, bahavost! [Pozitivni pomen]); 29. grški bog ljubezni; 32. rimski bog ljubezni (v dajalniku); 34. predilna snov; 35. prislov (tukaj mimo); 36. nevezane besede; 38. 100 kvadratnih metrov (rodilnik); 39. predlog z rodilnikom na vprašanje, od kod.

Navpično: 1. glavno mesto dežele, ki je zadnje dni doživelo katastrofo stoletja; 2. napis na križu; 3. nikoli (nem.); 4. umazanec, brez prve črke; 5. egiptovski bog; 6. vprašalni prislov; 7. svetniška podoba; 8. pesniška oblika; 13. veznik; 16. denarna enota (kratica); 18. škofijski cerkveni zbor, tudi duhovniški, ki bo v krški škofiji letos; 20. osebni zaimek; 21. sintetično tekstilno blago; 22. cerkveni predstojnik, zlasti pri redovnikih; 23. klanje; 24. vpiši: SOR; 26. dva samostalnika; 28. okrajšava za jezuitsko redovno družino; 30. zelenica v puščavi; 31. požrešnež, požeruh; 33. italijanska tiskovna agencija; 37. osemnajsta in štirindvajseta črka ABC.

NEKA VERNA DOBRA MAMA JE DOMA Z OTROKI PONAVLJALA SVETE ZGODBE O RAJU IN STVARJENJU. KO JE ZAPRLA VEROUČNO KNJIGO IN ZMOLILA Z OTROKI OČENAŠ, JO POVPRAŠA ŠTIRILETNA METKA:

„MAMA, KDAJ PA JE LJUBI BOG USTVARIL ČOKOLADO?“ ČOKOLADA JE BILA NAMREČ NJENA NAJLJUBŠA SLAŠČICA.

za njuno vrsto spektakla. Alen je sprejela vlogo v gledališkem delu »Oblaki«, Alice pa bo nastopila v novem filmu režiserja in igralca Vitorria Gassmana.

Locksley se je zdaj lotil delitve plena, ki jo je opravil z vse hvale vredno nepristranostjo. Desetino vsega je dal na stran za cerkev in pobožne namene; en del določil za nekakšen skupni zaklad; en del je namenil vdovam in otrokom padlih in za zadušnice tistim, ki niso pustili svojcev. Ostanek je razdelil med hajduke, vsakomur po njegovem činu in zaslugi; glavari je v vseh takih dvomljivih primerih izrekel svojo sodbo z veliko razumnostjo in tovariši so jo s popolno pokorščino sprejeli. Črni vitez se je nemalo čudil, ko je videl, da žive ti ljudje kljub svojemu nezakonitemu stanju vendar pod tako redno in pravično vlado; vse, kar je opazil, je še povišalo njegovo mnenje o pravičnosti in razsodnosti njihovega vodje.

Ko je sleherni dobil svoj delež plena in je zakladnik, v spremstvu četvorice krepkih svobodnjakov, odnesel to, kar je bilo prisojenega državi, v varno skrivališče, je delež centve še vedno čakal, da ga kdo prevzame.

»Zeel bi,« je rekel glavari, »da bi čuli kaj novega o svojem veselem kaplanu; drugače ni nikoli zamudil, kadar je bilo treba blagosloviti obed ali deliti plen, in njegova dolžnost je, da vzame to desetino, sad našega srečnega podjetja, v svojo skrb. Tudi imam nedaleč od tod nekega njegovega svetega brata ujetega; rad bi imel meniha pri sebi, da bi vedel, kako naj z njim ravnam. Zelo dvomim, da bi bil naš razposajeni svečenik odnesel zdravo kožo.«

»Tega bi mi bilo jako žal,« je dejal vitez z žabico, »zakaj dolžnik sem mu še za veselo noč v njegovi celici. Dajmo, vrnimo se k

razvalinam gradu, morda tam kaj zveemo o njem.«

Ko sta talko glasno govorila, je glasno vriskanje med svobodnjaki naznanilo prihod tistega, zastran katerega so bili v skrbeh. Menihov doneči glas ju je prepričal o njegovem bližanju, še preden sta zagledala njegovo krepko postavo.

»Prostor, vesela gospoda!« je vpil. »Dajte prostora svojemu duhovnemu očetu in njegovemu ujetniku! Še enkrat zakličite dobrodošlico! Vračam se, plemeniti glavari, kakor orel, s plenom v krempljih!« Tako se je preril v krog in se med glasnim grohotom vseh prisotnih pokazal v veličastnem zmagoslavju, držeč v eni roki gorjačo, v drugi pa uzdo, katere zanika je bila pritrjena okoli vratu nesrečnega Izaka iz Yorka, ki ga je svečeniški zmagovalec vlekel za seboj, vsega potrttega od žalosti in strahu. »Kje je Allan a Dale, da me opoje v kakki baladi ali pesmi? Tako mi svetega Hermangilda, tega rimarja ni nikoli na izpregled, kadar se pokaže pravi primer vzvišene hrabrosti!«

»Nu, razposajeni menih,« je dejal glavari, »danes si bil že navsezgodaj pri mokri maši. Koga si pripeljal s seboj, talko ti svetega Nikolaja?«

»Ujetnika svojega meča in sulice, plemeniti glavari,« je odvrnil copmanhurstski menih. »Loka in kija, bi moral reči; a vendar sem ga s svojo svetostjo rešil hušnega ujetništva. Reci, Zid, ali te nisem odkupil od satana? Ali te nisem naučil apostolske vere, očenaša in češčenemarije? Ali se nisem vso noč ubijal s tem, da sem ti nazdravil in ti razlagal skrivnosti naše zveličane vere?«

»Zaboga!« je vzkljnil ubogi Zid, »ali ni nikogar, da bi me rešil iz rok tega besneža, reči sem hotel, svetega moža?«

»Kaj Zid?« je rekel menih, in ga grozeče pogledal. »Ali preklicuješ? Pomisli, preden se pogrezneš nazaj v svojo nejevero; čeprav nisi nežen kakor kalk odojek — rad bi ga imel, da bi zdajle za zajtrk prekršil post! — tako žilav tudi nisi, da te ne bi mogli

opražiti! Vdaj se, Izak, in govori za menoj besede: Ave Maria! ...«

»Ne, ne maram, da bi se molitev skrunila v njegovih ustih, prismojени svečenik,« je rekel Locksley; »rajši nam povej, kako si prišel do tega svojega ujetnika?«

»Tako mi svetega Dunstana,« je dejal menih, »našel sem ga, ko sem iskal boljšega blaga! Zlezel sem v klet, da vidim, kaj bi bilo tam še moč rešiti ognja; »zakaj čeprav je čaša kuhanega vina z dišavami cesarska večerna pijača, sem vendar menil, da je škoda skuhati toliko vina na en mah. Ze sem si naložil sodček sekta in hotel poklicati na pomoč nekatere teh lenob, ki jih moraš vselej iskati, kadar jih potrebuješ, kar zapazim močna vrata. O, si mislim, v tejle grobnici je pokopana prava božanska pijača in lopov kletar je pustil celo ključ v ključavnici, ko so ga zmotili pri njegovem poslu. Stopil sem noter, a našel nisem drugega kakor zarjavele verige in tega židovskega psa, ki se mi je talkoj predal na milost in nemilost. Po dovršenem junakem dejanju sem pokrepčal sebe in nejevernika s čašo sekta in sem se ravno hotel odpraviti z ujetnikom, ko se je mahoma s strahovitim gromom in peklenskim ognjem porušilo zidovje vnanjega stolpa — preklete naj bodo roke, ki ga niso bolj trdno zgradile! — in nama zasulo izhod. Zid se je podiral za zidom. Mislil sem že, da je po meni, in ker se mi je zdelo nevredno mojega stanu, da bi se v družbi žida ločil od tega sveta, sem že vzdignil kij, da mu razbijem glavo. A njegovi sivi lasje so se mi zasmilili in bolje se mi je zazdelo, da pobrabiim za duhovno orožje in ga izpreobrnem. In, talko mi blagoslova svetega Dunstana, seme je padlo na rodovitna tla. A vtem, ko sem mu vso noč govoril o skrivnostih naše vere in se na ta način postil, zakaj tistih nekaj požirkov sekta, ki sem z njim zalil svoj um, ni vredno omembe — se mi je kar zavrtelo v glavi in upelial sem se, da nikoli tega. Gilbert in Wibbald naj

povesta, v kakem stanju sta me našla — vsega izmučenega in obnemoglega.«

»To lahko potrdiva,« je rekel Gilbert, »zakaj ko sva odkopala razvaline in s pomočjo svetega Dunstana zadela na stopnice v klet, sva našla sodec s sektom na pol prazen, žida na pol mrtvega, meniha pa bolj ko na pol obnemoglega, kakor on temu pravi.«

»Lažeta, lopoval!« je užaljeno odvrnil svečenik. »Vidva in vajini žejni tovariši ste bili tisti, ki ste popili sekt, rekoč, da je vaša jutranja pijača! Pogan naj bom, če ga nisem hranil za glavarijevo grlo! A kaj to del! Zid je izpreobrnjen in razume vse, kar sem mu povedal, skoro tako dobro kakor jaz sam.«

»Zid,« je vprašal glavari, »ali je to res? Ali si se odrekel svoje nejevere?«

»Talko gotovo, kakor želim najti milost pred vašimi očmi,« je odvrnil Zid, »niti besedice ne pomnim več iz tega, kar je častni svečenik govoril z menoj v tej strašni noči. Oh, tolikanj sem bil zmeden od muke, žalosti in strahu, da bi bil še naš sveti oče Abraham našel samo gluhega poslušalca, če bi mi prišel pridigat.«

»Lažeš, Zid, dobro si vedel, kaj si delal,« je rekel menih. »Spomniti te hočem samo ene besede najinega razgovora: ali nisi obljubil, da podariš vse, kar imaš, našemu svetemu redu?«

»Tako gotovo, kakor verujem v obet, plemeniti gospodje,« je vzkljnil Izak še bolj prepaden nego prej, »nikoli ni prišla taka beseda iz mojih ust! Ubog, siromašen stavec sem in — kakor se bojim — brez otroka; usmilit se me in dajte mi, da v miru odidem!«

»Ne,« je rekel menih, »če preklicuješ, kar si obljubil cerkvi v korist, se moraš tudi pokoriti.«

Zavihtel je svojo helebardo in hotel veselo zabobnati z njenim kopjiščem po židovem hrbtu; a črni vitez je prestregel udarec in s tem obrnil srd svetega moža nase.

»Tako mi svetega Tomaža Kentskega!«

Cene Kranjc:

VEVERICA

V gozd hodim vedno po istih potih. Kar nekam privadil sem se jih. Tudi pes jih dobro pozna. Komaj ga odvežem, že je pri sosedovem kozolcu in potem teče pred me-noj čez travnike, kjer spodi vrane z jagne-dov, da vpijejo daleč okrog. Tudi skozi me-jo pri gozdu imava že kar določeno pot. Ta-koj ob robu gozda raste veliko jelš in še čisto majhnih smrek. Jaz se jim ognem, pes jih vedno preišče. Nato zavijeva čez majhno jaso med borovce, ki naju čisto skrijejo.

Tako sva hodila tudi o božičnih počitni-cah. Vrane so naju kaj dobro poznale. Že daleč pred nama so vselej zletele. Pes tudi zajcem ni dal miru; mene se zajci niso kaj bali.

Popoldne pred Novim letom se je zjasni-lo in sonce je sijalo. Gozd je bil ves glasen in živ. Sneg je padal z borovcev, hrastov in smrek, da je vedno kje kaj šumelo in me motilo. Pes je nekam podil zajca, da sem bil sam.

Sedel sem na korenino k borovcu, kjer je sneg že skopnel. Lepo je takole: Sam sredi gozda, modro nebo visoko nekje in s hra-stov pade sneg na tla, da šumi suho hrasto-vo listje. Sneg je včasih zalesketal, kot da je sonce padlo z neba. — Takrat je pri Sve-tem Tilnu, na Skaručini in v Smledniku za-zvonilo večernico. Kako je zvonilo, ne mo-

rem povedati. Veste kaj? Če na vrh gorā splezate, da vidite, kako sonce vzhaja, pri-dite enkrat pozimi poslušat, kako je, če pri Svetem Tilnu, na Skaručini in v Smledniku večernico zvonil! Pri Račjeku sem jaz poslu-šal. Vsakdo, tudi najmanjši iz Repenj, vam bo povedal, kje je Račjek. Saj ni treba pra-viti, da greste poslušat, kako večernico zvo-ni!

Po borovcih je priskakala veverica. Ko me je opazila, je bilo že prepozno. Pome-ril sem in ustrelil. Takoj je padla na tla. Po-bral sem jo in šel naprej.

Pri Svetem Tilnu ni več zvonilo, tudi na Skaručini ne, le v Smledniku je še. Pa sko-raj da ni zvonilo, samo čudno donelo je. S

Dve „mački“ v hiši

Trije fantiči so bili v družini in drob-na punčka, ki še ni shodila. Njen varuh in zlati bratec je bil Milanček. Dolga pot v šolo ga še ni naredila v porednega pobal-inčka kakor starejša bratca. Milan je rad pomagal pri domačem delu in zraven na moč zvesto varoval svojo sestrico. Zanj je znal odreči najboljši mlečni čokoladi.

Za božične in novoletne praznike so do-

hriba je priteknel pes. Upehan je bil in hla-stal je po snegu. Veverico je samo povohal.

Sonce se je počasi skrivalo za hrib. Sko-raj vidno so rasle sence dreves. V jarkih se je gostila megla. Sneg je po vrhu zmrzoval, da je hreščal pod nogami. Nobena kepa ni več padla s hrastov. Vse je počasi zamiralo. Pes ni hotel od mene. Le bližnje grme je ovohal. Stresel me je mrz. Zavil sem proti Repnjam.

Na polju ni bilo več vran. Noč je tkala meglo v vrtovih. Čevlji so peli v snegu.

Doma sem obesil puško v hišo in nesel veverico v vežo. Ogledoval sem jo po poti. Čudno se mi je zdelo, da je bila še tako — živa. Saj mrtve veverice niso take — — Z vrha je prišel oče.

V roke sem prijel veverico. Še gorka je bila in čisto počasi je še dihala in začudeno me je gledala ...

„Oče! Saj še živi! V radost nam bo!“

bili otroci pehar in več sladkih dobrot. Mi-lanček je odbral najlepše in najboljše in spravil vse tisto pod zglavje stare postelje nekje na podstrešju. Zaradi starejših brat-cev ni bilo varno puščati v hiši. Nekaj je namenil stari mami in teti, kadar bosta prišli na obisk, nekaj bo za sestrico, kadar bo jokala. Zares plemeniti fantek! Samo mami v kuhinji je povedal, kje ima svoj zaklad in čemu. Ni opazil starejšega brata, ki je trenutek prej smuknil v shrambo.

Potem sta prišli stara mama in teta. Že davno ni bilo več potice pri hiši, da bi ji-ma postregli z njo. Tedaj je skočil Milan kakor veverica na podstrešje po skriti za-klad. Čez nekaj minut se je vrnil praznih rok in ves v solzah. Kdo je bil tat?

»Saj imamo vendar dve mački pri hiši,« je čisto nedolžnega obraza pripomnil sta-rejši bratec in previdno izginil iz hiše. Za njim tudi drugi. Seveda, mački — dvožo-ni, a Milanček nanje ni pomislil.

Mama se je nasmehnila: »Dve mački, ampak krščeni, jih bomo že ujeli.« Stara mama ni nič rekla. Pobožala je dobrega fantiča in use popoldne je sedel pri njej. Teta Minka pa je odprla veliko črno tor-bico in use, kar je bilo v njej, je bilo za Milana in njegovo sestrico, za obe sladko-snedni »mački« ni čisto nič ostalo.

Darina Konc

STANKO KOSOVEL:

Zimsko razmišljanje

Kam pa so žarki pekoči zbežali,
kje pa so sončni prameni ostali?
Zunaj vse belo je, burja nas brije,
s krivci ledenimi brije in vije
kot da nas hoče uviti nalašč.
Mi se zavijemo v plašč!

Kam pa vsi ptiči so pevci zleteli,
ki so do pozne jeseni nam peli?
Šli so v dežele, na vek razcvetene,
šli so za vejami, ki so zelene —
tam usak od njih poiskal bo nov dom.
Kdaj pa jaz svojega bom?

Zunaj je mrtvo, ni žarkov, ni ptičev,
usepovsod polno je golih grmičev;
žarki zbežali so, ptiči zleteli,
sončni prameni pa mehko so ujeli
se kakor pesmica v moje srce.
Pomlad, jaz čakam naté.

Za dobro voljo

Idilično

Bilo je v parku.

Helena je korakovala ob strani nekega moža.

Mož je izrazil samoto parka.

Poljubil je Heleno.

»Gospod! Kaj počenjate?«

»Ljubim vas, Helena!«

»Od kdaj?«

»Že dolgo mesecev!«

Helena je vzdihnila: »Oh, dragec — ko-liko časa sva zamudila!«

Tajnost

»Ivan in jaz sva zaročena, toda to je še tajnost.«

»In kako dolgo bo to še tajnost?«

»Dokler ne pripravim Ivana do tega, da se zaročiiva.«

Zgrešena vzgoja

»Peter, gotovo si ti naučil našo papigo preklinjati?«

»Nikakor! Učil sem jo le, katerih besed v družbi ne smemo uporabljati.«

Mali mucek

Deček, ki mu je bilo šest let, je večkrat spremljal svojo dobro mater, ko je obisko-vala reveže. Nekoč je pri takem obisku vi-del dečka, ki ni imel ne postelje in igrač.

»Mama,« je dejal, ko sta se vrnila domov, »pošlji dečku mojo posteljo, jaz pa bom ležal pri tebi v veliki postelji.«

»Dragec, tega jaz ne dovolim. Pač pa bom poslala dečku tvojo staro suknjo in deček bo vesel,« mu je mati odbila prošnjo.

Deček je pomišljal. Čez nekaj časa je spet stekel k materi: »Mama! Pošlji dečku vse moje igrače!« Vse igrače je nato prinesel materi, le eno si je obdržal: malega mucka, ki je lepo zamijavkal, če si ga stisnil. Mati je use druge igrače odposlala dečku.

Drugi dan, ko je naš junak prilezel iz postelje, je zaklical materi:

»Mama! Mislim, da se oni siromašni de-

ček še vedno zelo dolgočasi pri igranju.«

»Nič se ne dolgočasi, saj ima dosti igrač! Niti ti se nisi slabo zabaval, ko si imel use one igrače,« tako se mu je smejala mama, da bi ga potolažila.

»Meni se pa le zdi, da se dolgočasi: nima namreč malega mucka! Tudi jaz sem se dolgočasil, dokler ga nisem imel,« tako je žalosten razlagal sinko.

Vzel je v roke mucka in razmišljal ... V njegovem srcu se je bil ljut boj: ali naj obdrži muca ali naj ga da revnemu fantku in stori dobro delo.

Globoko je vzdihnil, se približal materi in ji dal muca:

»Mama! Dečku dam še muca,« je šepetal.

Mati je objela svojega dobrega otroka in si mislila: »To ni več darežljivost, to je junaštvo!«

glavo prednost pred teboj, z roko je nočem imeti. Stoj trdno kakor pravi mož!«

»Genam meam dedi vapulatori, ponudil sem lice tistemu, ki bije,« je rekel menih; »če me spraviš z mesta, človek, ti prepustim Židovo odkupnino.«

Tako je s ponosno kljubovalnostjo go-ovoril korenjaški svečenik. A kdo more uiti usodi? Vitez je zadal svoj udarec s tolikšno močjo, da se je menih v veliko začudenje gledalcev na glavo prekopicnil po travi.

»Brat,« je rekel vitez, »bolj oprezno bi moral rabiti svojo moč. Šepava bi bila ta maša, ki bi jo bral s polomljeno čeljustjo! A vendar, eva ti moje roke v prijateljsko poroštvo, da se ne bom več bunkal s teboj, ker očitvidno izgubljam pri tej kupčiji. Naj bo zdaj vsega prepira konec. Določiva Židu odkupnino, zakaj leopard ne izpremeni svoje lisaste kože in Jud ostane Jud.«

»Svečenik mi več niti pol tako prepričan o Židovi izpreobrnitvi, odkar je dobil to klofuto,« je menil Klement.

»Tilho, nepridiprav, kaj blebečeš o izpre-obrnitvi? Kalko, ali nimate nič spoštovanja? Vsi hočete biti gospoda, sluga pa nobeden več? Povem ti, človek, nekoliko vrtelo se mi je v glavi, ko sem dobil vitezov udarec, drugače bi se bil bolje držal na nogah. A če ne prestaneš blebetati o tem, boš videl, da znam prav tako dobro dajati kakor jemati!«

»Mirujte vsi!« je vzkliknil glavvar. »In ti, Žid, misli na svojo odkupnino; saj ti ni treba šele povedati, da velja tvoj rod v vseh krščanskih občinah za prekletega in da te ne moremo dalj trpeti v svoji družbi. Pre-mišljuj tedaj o kaki spodobni ponudbi, medtem ko si jaz ogledam ujetnika druge sorte!«

»Ali jih je izmed Front de Boeufovih ljudi veliko zajetih?« je vprašal Črni vitez.

»Nikogar ni med njimi, ki bi bil tako imeniten, da bi mogli zahtevati zanj odkupnino,« je odvrnil vodja. »Imeli smo pač nekaj strahopetnih dečkov, a smo jih izpustili, da si poiščejo nove gospodarje; še

ducac takih ni vreden beliča. Ujetnik, o katerem govorim, je boljši plen — vesel menih je, ki je jahal k svoji ljubici, če so-dim po njegovi obleki in opravi njegovega konja. Glej tamle prihaja dični prelat, na-lišpan kakor kak pav.«

Dva svobodnjaka sta zdaj pripeljala na-šega prijatelja priorja Aymerja iz Jorvaulxa pred prestol hajduškega glavarja.

TRIINTRIDESETO POGlavJE

Obraz in vedenje ujetega opata sta razo-devala čudno mešanico užaljenega ponosa, posiljene posmehljivosti in telesnega stra-hu.

»Nu, gospoda, kaj bi radi?« je rekel z glasom, ki je pričal o vseh teh občutkih. »Kakšen red pa je to pri vas? Ali ste Turki ali kristjani, da tako ravnate s cerkvenim človekom? Mar ne veste, kaj se pravi: ma-nus imponere in servos Domini! (Položiti roke na služabnike božje.) Oplenili ste mo-je kovčke in raztrgali moj koretelj iz dra-gocenih čipk, ki bi bil vreden kardinala! Kalk drug na mojem mestu bi pričel takole: excommunicabo vos! (Izobčil vas bom!) A jaz sem miroljuben; pripeljite moje klju-sače, izpusite moje brate, vrnite mi mojo prtljago, plačajte mi sto kron, da bom bral mašo pred velikim oltarjem jorvaulske o-patije, in obljubite mi, da pred prihodnji-mi binkošti ne boste jedli divjačine — pa se utegne zgoditi, da ne boste več dosti slišali zastran te prismojene nagode.«

»Sveti oče,« je rekel Locksley, »žal mi je, ko moram verjeti, da so moji pristaši tako grdo delali z vami; da so ravnali z vami na način, ki nam je nakopal vašo očetov-sko nejevoljo.«

»Ravnali« je ponovil svečenik, ki ga je glavarjevo krotko govorjenje navdalo z no-vim pogumom. »Tako ne ravnajo niti s psom plemenite reje, še manj pa s kristja-nom, tem manj potemtakem s svečenikom, najmanj pa s priorjem svete samostanske občine jorvaulske. Tu imamo nemarnega, pijanega minstrela z imenom Allan a Da-

le — nebulo quidam (Nekak pridanič) — ki mi je žugal s telesnimi kaznimi, da, celo s smrtjo, če ne pridam še štiri sto kron odkupnine povrh vseh zakladov, ki mi jih je že ugrabil: zlatih verižic in prstanov z dra-gimi kamni neprecenljive vrednosti, ne všteti tega, kar so mi njegove surove roke že potrle in poškodovale, na primer moje-ga srebrnega kodrala in mojega sipalnika.«

»Ni mogoče, da bi bil Allan a Dale tako ravnal z možem vašega prečastitega stanul« je odvrnil glavvar.

»Tako resnično je, kakor evangelij sve-tega Nikodema,« je rekel prior; »z mnogi-mi svojimi severnjaškimi kletvami se je ro-dil, da me obesi na prvi hrast.«

»Res je to storil? Ej, častiti oče, potem bi bilo bolje, da ustrežete njegovi zahtevi — zakaj Allan a Dale je bogme mož, ki drži svojo besedo!«

»Salite se z menoj,« je s prisiljenim na-smehom odvrnil začuden prior; »in dobro šalo ljubim iz vsega srca. Ali, ha, ha, ha! ko je trajala šala že vso dolgo noč, je zju-traj pač menda čas, da postanemo resni.«

»Saj tudi sem resen kakor kak izpoved-nik,« je odgovoril hajduk; »lepe denarce boste morali odšteti, da se odkupite, go-spod prior, ali pa se obeta vašemu samo-stanu zadrega, da bo moral kmalu voliti novega prednika.«

»Kristjane se imenujete,« je vzkliknil prior, »pa talkole govorite s svečenikom?«

»Kristjane?« je odvrnil hajduk. »Kako-pak — saj imamo celo duhovne imenitnike med seboj. Veseli kaplan, polkaži se in raz-loži temu častitemu očetu besedilo, ki se nanaša na to zadevo.«

Puščavnik, na pol pijan, na pol trezen, je naglo oblekel meniško haljo povrh svojega zelenega jopiča. Zbral je toliko la-tinščine, kolikor je je še pomnil izza prej-šnjih dni, in izpregovoril: »Sveti oče, Deus faciat salvam benignitatem vostram (Bog varuj vaše blagorodje). Bodite nam dobro-došli v tem zelenem gozdu.«

(Dalje prihodnjič)

Maier-Kaibitsch in njegovi

(Nadaljevanje s 1. strani)

umrli posestnik pri Miklavčevem) je pripravil svoj Heimatbund tako daleč, da si ga je NSDAP mogla vključiti brez kakršnihkoli pomislekov. Že leta 1926 (21. oktobra) je zahteval v nekem govoru v celovškem Domu umetnikov, da je treba ponemčiti vse Slovence ter najstrožje nadzirati njih lastninske razmere. To da je v prvi vrsti delo Heimatbunda. Tudi Nemško šolsko društvo Südmark naj ponemčuje po svojih možnostih (z nastavitvijo domovini zvestih učiteljev itn.).

Pisatelj J. F. Perkonig, ki je bil v letih 1934—1938 vodja Heimatbunda, je izjavil kot priča pred sodiščem (16. 10. 1947), da se je sestel konec januarja 1937 kot narodnopolitični referent Heimatbunda z referenti iz drugih dežel z državnopolitičnim referentom Seyss-Inquartom na Dunaju. Tam je Seyss-Inquart zahteval, naj mu imenuje od nacistov ali velenemcev ljudi, ki bi prišli v poštev za nacionalno deželno vladno na Koroškem. Imenoval je tri imena, med njimi Maier-Kaibitscha, ki se je v nacistični dobi bahal da je bil član NSDAP že 1. 1. 1934, medtem ko se je zagovarjal pred sodiščem, da je postal član partije šele maja 1938. Ob isti priložnosti je Perkonig tudi trdil, da je bil namen Heimatbunda, zajeti vse „domovini zveste“, ne glede na strankarsko pripadnost. Heimatbund in Südmark sta bila ena fronta, Slovenci druga. V skladu s to politiko je bila tudi Maier-Kaibitscheva ugotovitev, da sta na Koroškem samo dve možnosti: Ali si Slovenec in gledaš v Ljubljano, ali pa si Nemec, si domovini zvest („heimat-treu“), se torej čutiš povezanega z nemškim kulturnim krogom.

10. oktobra 1937 je priredil Heimatbund v Št. Jakobu v Rožu mogočno domovinsko proslavo, ki je bila prikrit pohod SA (v Hitlerjevi Nemčiji so dokumentirali to proslavo kot prvi nastop SA v Avstriji). Schumy, eden najožjih sodelavcev Maier-Kaibitscha, po vojni ÖVP-jevski politik, je izjavil pred sodiščem kot priča, da je bila ta proslava praznik nacistov. Isti Schumy je prosil leta 1938 Maier-Kaibitscha: „Vsi morate ostati, glejte na Koroško!“ Pred sodiščem se tega sicer ni spomnil več tako natančno, če pa bi bil kdaj to rekel, samo zaradi tega, da bi Kaibitsch nadaljeval svojo politiko sprave (njegovi bivši sodelavci so ga kot priče hoteli vsi rešiti, s tem da so poudarjali milino njegovega značaja). Bivši zastopnik deželnega glavarja, Ferlitsch, ki je bil 10. oktobra 1937 kot opazovalec deželne vlade v Št. Jakobu v Rožu, je priznal, kot priča, da je poudaril v svojem poročilu takratnemu deželnemu glavarju nacistični značaj proslave. Imel je sicer nacionalen, a koroški vtis...

Po vdoru nacistov v Avstrijo je zavzel Kaibitsch takoj visoke položaje v politiki in stranki. Postal je član koroške deželne vlade. Bil je poleg drugega vodja deželnega urada za obmejna vprašanja ter opolnomočenec državnega komisarja za utrjevanje nemštva. Zaradi zasluga za utrjevanje nemštva so ga nacisti odlikovali s častjo SS-Standartenführerja. Gauleiter Rainer je zapisal v „Kärntner Grenzruf“, 11. 2. 1941: „Boj za nemštvo na južnem Koroškem je zasluga Maier-Kaibitscha. Maier-Kaibitsch je omogočil z ustanovitvijo svojega Heimatbunda in svojih domovinskih domov (Heimatheime) območje za udeleževanje takrat ilegalne NSDAP na Koroškem.“

Z nastopom rjavih gospodarjev naj bi odzvonila tudi zadnja ura koroškimi Slovencem. Heimatbund, ki je izdelal že pred 1938 podrobnejše načrte za izselitev Slovencev, je nadaljeval in poostiril svoje zločinsko in tev so nastali v Celovcu. Že dolgo pred uizdalajsko delo za NSDAP. Načrti za izselitvijo 14. aprilom 1942, 27. septembra 1941, so se udeležili koroški nacisti v zvezi s preselitvijo Kanalcov na Koroško v Trbižu seje o izselitvi koroških Slovencev. Tam so določili točen načrt za izselitev. Pri seji sta bila navzoča tudi Kaibitsch in dr. Wanner, po letu 1945 član deželnega vodstva koroški SPÖ. Po začetku izselitve, julija 1942, je dejal Kaibitsch med svojimi bratci na neki seji v Celovcu (govor je protokoliral taisti Wanner) med drugim:

„Ni več nobenega slovenskega vprašanja.

Naša naloga je, da ponemčimo ta tla in jih napolnimo z nemškimi ljudmi. Za tiste, ki govorijo slovensko, ni več nobenega prostora na Koroškem. Zaradi tega smo izgnali slovenske izobražence v rajh in izselili slovenske družine. Naša naloga je, da iztrebimo slovenščino iz javnega in zasebnega življenja, načrtno pobereimo in zaplenimo slovensko literaturo, ponemčimo napise tudi na nagrobnih kamnih, in podvzamemo tudi druge ukrepe. Zdaj ne sme biti več nobene razlike med slovensko, vindiš in nemško. Vindišarji so za nas Nemci, za Slovence pa ni več nobenega prostora. Tudi za Gorenjsko so pokazala resnična poizvedovanja, da lahko ponemčimo 80 odstotkov prebivalstva, druge bomo izselili. Začetki so za to delo dobri.“

Nacistična oblast na Koroškem je izdala v vzpodbudo za ponemčevanje knjigo „Gorenjska te kliče“ (Oberkrain ruft dich). En članek je prispeval Wanner, ki je bil pri „Glavnem deželnem uradu za narodnostna vprašanja“ vodja oddelka za tisk in propagando. Znani Karl Fritz pa je bil vodja oddelka za „Aktivno delo v obmeju“. Leta 1942 je bil Fritz opolnomočenec državnega komisarja za utrjevanje nemštva na Bledu. Zaradi svojih velikanskih zaslug za nemško Koroško je prejel ta najožji sodelavec vojne zločinca Maier-Kaibitscha od Rainerja visoko odlikovanje SS-Sturmbannführer-

ja. Značilno za njegovo vdanost nacizmu je bilo, da so bili med izseljenci tudi stric njegove žene in 5 bratrancev. V aprilskih dneh 1942 pa je izjavil v Bergerjevi gostilni v Št. Lenartu pri sedmih studencih, da so bili koroški Slovenci izseljeni, ker so bili zločinci. Po vojni je bil nekaj časa zaprt, nato pa izpuščen. Med procesom proti Kaibitschu je nastopil kot priča, pa ga je dal predsednik Kugler za nekaj časa zopet pripriti. Seveda je reševal svojega gospodarja, kjer se je dalo.

Nacistična drhal je nameravala iztrebiti vse koroške Slovence, tiste pa, ki bi jih ne bilo mogoče ponemčiti, bi izselili nekam v Ukrajino, med Rostov in Harkov. Zaradi ojačene partizanske dejavnosti na Koroškem so imeli ti gospodje leta 1943 neko konferenco v Berlinu (pri glavnem državnem uradu za varnost). Tam je dal Kaibitsch proglašiti vso slovensko Koroško za „izselitveno območje“ (Siedlungsgebiet). Dejansko je pripravljal Kaibitschev urad novo izseljevanje za leto 1944. Prizadete bi bile vse družine, ki so imele kakršnekoli zveze s partizani (v ta namen so vrinili gestapovci med partizane svoje ovaduhe). Zaradi bojnih dogodkov pa do tega ni več prišlo v nameravanem obsegu. Pač pa so se kotalile glave koroških slovenskih žrtev v Gradcu in drugod.

Po vojni so se številni nacisti poskrili, nekatere je zadela pravica, velika večina pa se je izmaknila s tem, da se je vsedla ponovno k polnim koritom — v avstrijskih strankah. Eden od redkih, ki so ga obs-

dili, je bil Maier-Kaibitsch. Pred sodiščem se je pral, kolikor se je dalo, valil je odgovornost na druge, imenoval sebe samo neke vrste izvršni organ, ki je ubogal povelja drugih, sicer pa preprečeval izselitev koroških Slovencev in jih reševal po vseh možnostih.

Dokazi so bili prehudi. Obsodili so ga na dosmrtno ječo. Ob koncu sodnijskega postopka je izjavil državni tožilec Suppan: „To je prvič, da se je moralo baviti ljudsko sodišče s tako brutalnimi zločini. Obtoženec je gotovo glavni krivec teh zločinov, dokazovanje pa je prikazalo, da je tega sokrivih cela vrsta drugih oseb, proti katerim smo deloma že uvedli kazenski postopek ali pa ga bomo!“

Kaže, da so nekateri gospodje prezgodaj pozabili grozodejstva ljudi, zločincev, ki jih danes slavijo kot velike domovinske junake (nekateri so že med rajnimi, a kljub temu se mora to povedati) ali pa jim hočejo postaviti spomenike, take ali take.

Jože Wakounig

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke — tudi na obroke — ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach—Borovlje
Telefon 04 2 27 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

JUNO-SAVNA

HOTEL IN TRGOVINA

FRANC RUTAR - DOBRILA VES

V severnih in vzhodnih delih Evrope je savna nekaj vsakdanjega kot pri nas kopalnica. Naši možje in očetje, ki so bili med vojno na Finskem, poznajo savno kot zaščito proti prehlajenju. „Kdor se Juno-savne poslužuje, svoje zdravje okrepuje!“, je geslo prve javne savne v Podjuni — v Dobrli vesi.

Juno-savna ima vse prednosti starih izkušenj in tehničnega napredka. Kabina-kamrica je izdelana iz posebnega lesa, ki se ne smoli. V Juno-savni hotela Rutar ima šest oseb naenkrat prostora. Sedi in leži se po klopeh, ki so iz domačega — lipovega lesa. Za toploto do 110 stopinj Celzija skrbi električna peč.

Navodila za Juno-savno se glasijo: Vzemi dve brisači, milo in dve uri časa. Plašč ali rjuho, copate in kapo za kopanje. Obleko pustiš v sobi za počitek, plašč pa obesi v kopalniškem prostoru. Preden greš prvič v savno, se dobro umij, oplakni milo pod prho in se dobro obriši.

Ako se hočeš posebno hitro potiti, vzemi še toplo kopel za noge. Potem vzameš suho brisačo in greš za 8—12 minut v savno-kamrico. Pri pribl. 90 stopinj Celzija segreješ telo. Najprej se uležeš ali sedeš na nižjo klopo, potem višje, zadnji dve minuti na vsak način sedeti. Iz savne greš pod prho, da se oplakneš in umiješ pot. Segreto telo prenese čisto mrzlo vodo. S cevko ali škafom vliješ mrzlo vodo na sebe. Malo se še sprehodiš in greš v bazen plavat. Ako vtakneš rad glavo pod vodo, natakni kapo. Voda masira telo. Po kopanju se oplakni z mrzlo vodo, se obriši in se spočij.

Pri drugem obisku savne se ob koncu naliže na segrete kamne voda z dišavami (po finsko se to imenuje „löyly“). Ta naliv pospešuje potenje. Zopet oplakni znoj, se ohladi, 8—12 minut se sprehajaj, plavaj in oprši; eventualno vzemi še toplo kopel za noge. Potem vsaj 15 minut počivaj. Obsevanje ti da še rjavo barvo, kot bi bil na soncu. Za žejo pij soke. (Na Finskem, kjer so savne na prostem, gredo prijatelji savne tudi nagi v sneg ali v ledeno vodo — tako okrepan postane človek s pomočjo savne.)

Zdravniško je ugotovljeno: V savni je potenje prijetno in intenzivno. Razni povzročevalci bolezni se izločijo iz kože, ki je največji izločevalec človeškega telesa. Menjava vročega in hladnega zraka pospešuje krvni obtok. Vroča para in mrzla voda še okrepi to, kar ugodno vpliva na delovanje vseh organov.

Kopanje v savni je ena najboljših možnosti za ohranitev zdravja in telesne ter duševne zmogljivosti. Prepreči se prehlad, gripa in nahod. Zdravniki predpisujejo savno proti revmatičnim in številnim kroničnim obolenjem. Savna ni parna kopel — zračna vlažnost znaša pri 90 stopinj Celzija le približno 8 odstotkov. Savnanje ni nevarno, le

imeti tudi možnost plavanja — ima le hotel Rutar v Dobrli vesi. Za čas savnanja, ko je človek gol, je seveda bazen rezerviran izključno za prijatelje savne in se okna ter vrata zagrnejo. Vstopnina znaša 25.— šil.

Kopalnice (pokriti oz. zimski bazen) v Dobrli vesi je odprto celo leto. Splošni kopalni časi so: torek, četrtek, sobota in nedelja od 8.—18. ure. Savna za ženske je vsak petek od 12.—24. ure. Savna za moške ob sredah od 12.—24. ure in ob sobotah od 18.—24. ure. V ostalem času kopanje in savnanje le po dogovoru (npr. za družino in skupine).

Zimski bazen ima velikost 6×12 m. Globočina je 90 do 125 cm, temperatura 26 stopinj Celzija. Vstopnina 15.— šil. Šolarji in

športna društva pod vodstvom učitelja za plavanje plačajo 5.— šil. za osebo oz. najmanj 100.— šil. na uro.

Nadaljnja pojasnila in prednaročila: Hotel in trgovina Rutar, A-9141 Dobrila ves, telefon 0 42 36 — 220.

srcem, naj prej vprašajo zdravnika za naljudje, ki imajo poapnenje žil ali težave s svet.

Seveda je JUNO-SAVNA, kombinirana z zimskim bazenom, privlačna tudi za turiste. Tako lepe možnosti — v okviru savnanja